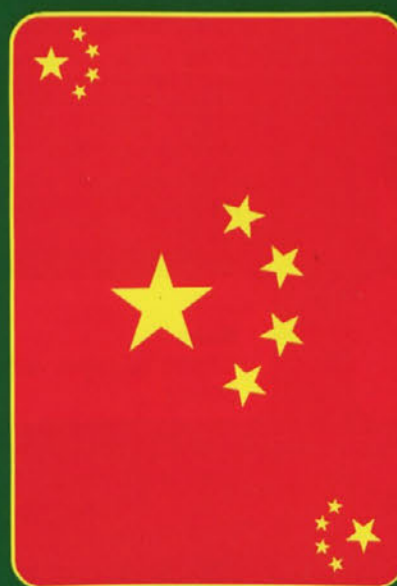

AMERIŠKI POKER

Naročniki revije Park so tudi podjetja:

ABC Cibic Novo mesto d.o.o.
projektiranje, svetovanje, nadzor
Novi trg 1, Novo mesto, tel: 07 33 70 320

Arch linea d.o.o.
projektiranje, načrtovanje, oprema, design
Kandijska cesta 28, Novo mesto,
tel: 07 30 79 811

Aurora hobby & art
Breg 1, Novo mesto
tel: 07 33 23 055

Avtogalant
izdelava izpušnih cevi
Ob potoku 10, Novo mesto

Avtohiša Adria Plus
Podbevškova 13, Novo mesto

Avtohiša Berus
Podbevškova 1, Novo mesto

Avtošola Riba
Ulica stare pravde 15,
Novo mesto
07 33 26 722

Branko Tratar s.p.
projektiranje, posl. posredovanje, nadzor
Ul. talcev 2, Novo mesto
tel: 07 33 80 900

Cvetličarna Cvetnik
Ljubljanska 27, Novo mesto
Podbevškova 4, Novo mesto

DNŠ Študentski servis
Prešernov trg 6, Novo mesto
07 33 74 370,
www.student-nm.com

Dolenjski geodetski biro
Gregor Miklič s.p.
Brod 48a, Novo mesto
tel: 07 33 80 000, gsm: 041 205 430

Elica Križ s.p.
Pridobivanje upravne in gradbene dokumentacije
Ljubljanska cesta 4, Novo mesto
07 33 24 851

Gradbeno projektiranje in inženiring d.o.o.
Ljubljanska cesta 26, Novo mesto
tel: 07 33 77 630, www.gpi.si

Gvido napisi d.o.o.
V Brezov log 2, Novo mesto
07/33 82 850
gvido.napisi@siol.net

Investbiro d.o.o. **ib** Investbiro
Ul. Mirana Jarca 33, Novo mesto
07 332 81 97

Jernej Jakše s.p.
Bršljin 32, Novo mesto
gsm: 041 647 319

MONTAŽA IN POPRAVILO
VODOVODNIH INŠTALACIJ

Konvikt d.o.o.
Novi trg 1, Novo mesto

Lepotni atelje Olimp
Barbara Pavlin
Milana Majcna 9, Novo mesto, 07 33 24 510

Loging d.o.o.
Industrijski in skladiščni objekti
Ždinja vas 17, Novo mesto
07 30 99 300, www.loging.si

Loni d.o.o.
Dobrava 34, Otočec

Lubcon d.o.o.
Pod Trško goro 33, Novo mesto
07 337 25 41, www.lubcon.com

Luminus d.o.o.
Kolodvorska 2, Novo mesto
07 337 25 41

Mak d.o.o.
Kočevarjeva 2, Novo mesto
07 337 52 60

Mala d.o.o.
Olivno olje, Karlovačko pivo
Šolska cesta 12, Otočec, 07 309 91 60

Malkom Novo mesto d.o.o.
Ljubljanska 1, Novo mesto,
07 393 14 70

Megafoto **MEGA foto**
center za fotografijo in mobilno tehnologijo
BTC Novo mesto, 07 33-70-800
Šentjernej, 07 30-81-111

MM & M
Ključavničarstvo Majcen
Cegelnica 33, Novo mesto

MTI Pavlič,
Kočevarjeva 2, Novo mesto
07 337 15 70

Panda d.o.o.
KZ Krka, Dom, vrt in kmetijstvo
07 335 63 60

Plesni center Dolenjske
Novi trg 7, Novo mesto
gsm: 041 754 911

Polidej - trade d.o.o.
Ekskluzivni zastopnik za
bazzara espresso
07 3382 283, 041 336 304

Real d.o.o.
Kočevarjeva 2, Novo mesto

Robert's elektronik d.o.o.
Novomeška 79, Straža
07 308 48 40

RSL production d.o.o.
Snemalni studio, aerobika
Turkova 34, Novo mesto
07 337 55 00

sitotisk avbar
Avguštin AVBAR s.p.
LASERSKO GRAVIRANJE
Tel.: 07/33 79 021 GSM: 041/68 24 68
Krallova ulica 15 (Šmihel), 8000 Novo mesto

Sophos d.o.o.
Pooblaščen distributer za Slovenijo
www.sophos.si

Sporti d.o.o.
Košenice 83, Novo mesto

Studio Virc
Ike Vaštetove 15, Novo mesto

Študentski servis
www.noua.si
051 310 676

Tonson, šola tujih jezikov
Kandijska 64, Novo mesto

Trgovine Silver
Novi trg 1, Novo mesto
BTC Ljubljanska 27, Novo mesto

Tuš market Brusnice
Panda d.o.o.
07 308 56 23

Urko
Ljubljanska 22, Novo mesto
tel: 07 393 17 80

Visio d.o.o.
Metelkova 7b, Ljubljana

Vzdrževanje vozil - vulkanizerstvo
Matjaž Avbar s.p.
Belokranjska c. 16, Novo mesto

Moba
Izdelava posteljnih vložkov Latoflex
Stopiče

Zarja d.d.
Stanovanjsko podjetje
Prešernov trg 5,
Novo mesto

YURENA
33 72 šola tujih jezikov 72 100
Glavni trg 11, Novo mesto 102

Luknja v levem ušesu

Uroš Lubej

»V ta prostor naj se vnese strokovno delo. Na odgovorna mesta naj se ne nastavlja ljudi po političnih poteh.« Te besede je kot županski kandidat izrekel predsednik mestnega odbora ZLSD Igor Perhaj. Spomnimo se: v tej stranki naj bi v našem pristnem dolenskem okolju zavel nov veter sprememb; nova generacija ljudi naj bi prinesla nove ideje in nov način dela.

Izjave politikov je potrebno ponavadi brati natančno obratno od tistega, kar pravijo. Če ti ameriški republikanec govori o vzpostavljanju demokracije, moraš biti prepričan, da gre za vzpostavljanje razmer, v katerih demokracije še zelo dolgo ne bo videti; če ti konservativec (pri nas je bil tipičen primer Podobnik) pridiga o poštenosti, moraš biti skorajda gotov, da gre za korupcijo; in če ti slovenski liberalec ali zlsd-jevec pripoveduje o strokovnosti, moraš biti prepričan, da gre prav gotovo za čisto navadno politikanstvo.

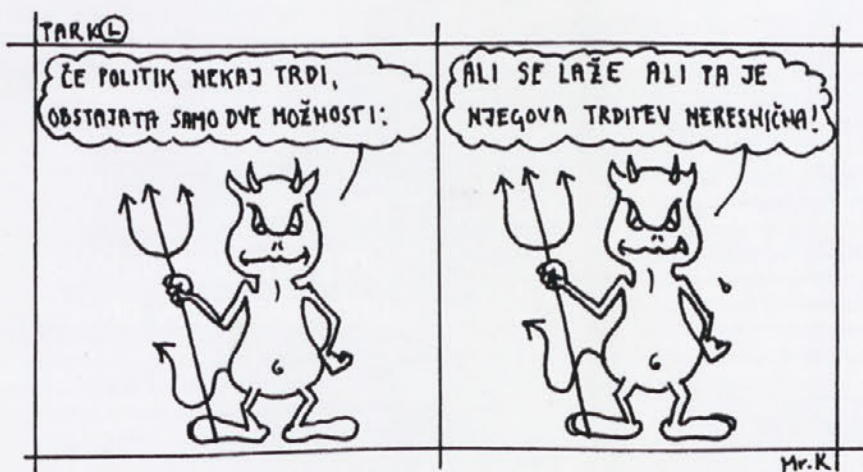
In res. Po porazu v prvem krogu je županski kandidat Združene liste ne dolgo zatem podprl sedanjega župana Kovačiča in po njegovi zmagi z njim tudi podpisal koalicijsko pogodbo. Že takrat se je začelo govoriti o tem, da je del koalicijskega dogovora tudi to, da bo Perhaj prevzel direktorsko mesto javnega zavoda v lasti mestne občine, in sicer Gasilsko reševalni center, in to se je aprilski seji občinskega sveta tudi zgodilo. Javna skrivnost je tudi to, da bo po poteku mandata Marjana Somraka direktorsko mesto v stanovanjskem podjetju Zarja prevzel Miloš Dular.

»Koalicijska pogodba rešuje kadrovske stvari v občinskem svetu, podžupanov in mesto direktorja uprave; ne gre pa za to, da bi po strankah razdelili omenjena direktorska mesta,« nam je januarja v intervjuju po podpisu koalicijske pogodbe dejal župan, ko smo namignili na omenjene govorice.

Ne gre zgolj za kadriranje. Poglejmo denimo to, kaj vse je v popolni paniki, ki je zavlada po prvem krogu županskih volitev Boštjan Kovačič obljubil prebivalcem KS Plave lagune: »sodobno in bogato opremljena otroška in športna igrišča«, »izgradnjo mostu za pešce iz Plave lagune v Ragov log«, »čiščenje in vzdrževanje zelenic«, »urejanje brežin nad reko«, »prenovo balinišča na bregu nad Krko ter ureditev čolnarne«, »drevored ob Seidlovi cesti«, »preplastitev cest v naselju«, »sanacijo udarnih jam«. Naloga javnosti in medijev bo, da spremlja smiselnost in uresničitev teh obljub. V rebalansu proračuna zaenkrat ni zaznati prav ničesar od obljubljenega.

Politiki lažejo. Združeni listi ni do tega, da se uresničuje njen predvolilni program, ampak do tega, da se prek vplivnih položajev krepi moč posameznikov z njenega vrha. Vzorec, ki ne pomeni ničesar novega (kot so obljubljali), ampak je star najmanj toliko kot Machiavelli. Stranka mladih, ki z eno mestno svetnico pravzaprav ne pomeni niti kakega gramčka na tehtnici in bi se lahko profilirala v opoziciji, je v koaliciji, čeprav ne vemo, zakaj. Morda pritiski na kakšno službo kakšnega sorodnika? Ne vemo. Pred volitvami so opozarjali na pomanjkanje stanovanj za mlade družine, na štipendijske sklade, ki bi jih morala vzpodbujati občina in o otroškem igrišču v centru mesta. Pozabljeno. Lista za Dolensko je govorila o tem, da mora občina vzpostaviti mehanizme, s katerimi bomo močnejši v lobiranju nasproti Ljubljane in pri razpisih Evropske unije. Prav tako se je veliko govorilo o boju proti prepovedanim drogam in o preventivnem varstvu. Pozabljeno. Bo pa nemara nekaj drobiža kapnilo projektom, s katerimi se ukvarjajo štirje predstavniki omenjene liste v občinskem svetu: Rock Otočcu, Založbi Goga, Društvu novomeških študentov in koncesiji za oglasne panoje. Dobri projekti, toda vprašanje je seveda, čemu so svoj glas namenili volilci.

Morda je res čas, da kaka nova stranka prevetri to zatohlost.

III 857

 02004/457

Regija

Sto besed na mesec	4
Tomaž Levičar: Novomeščani na dlani	6
Mitja Simič: Dolenjske zidanice: prevarana pristnost	6
Primož Kobe: Gače – smučarski raj?	8

Fotopub

Luka Pitamic: CLOSER TO H@WTIN	9
--------------------------------------	---

Kolumna

Tina Ban: Hrupni biseri	10
Barica Smole: Vsega je krivo znamenje	11

Intervju

Barica Smole, Damijan Šinigoj: Vinko Möderndorfer	12
---	----

Internet

Intervju: Dr. Vasja Vehovar	13
Matjaž Brulc: Junkmail!	14

Fotozgodbe

Kultum

Intervju z Mirom Tomšičem, Dom za sanje	15
---	----

Parkextreme	16
--------------------------	----

Strip	17
--------------------	----

Potlač	18
---------------------	----

park: kolofon

regionalni mesečnik
 številka 7, letnik 6

ISSN 1408-7189

Naslov uredništva: Park
 Glavni trg 6
 8000 Novo mesto

e-mail: park@park-on.net
 web: www.park-on.net

Telefon: 07 393 08 12

Trženje, naročila, distribucija:
 Matjaž Grum
 gsm: 031 549 906
 mgrum@email.si

odgovorni urednik: Uroš Lubej

uredništvo: Tina Ban, Marijan Dovič, Iztok Kovačič,
 Boštjan Pucelj, Damir Skenderović,
 Damijan Šinigoj, Boris Blaič,
 Tomaž Levičar

oblikovanje: Igor Ajdišek
 naslovnica: Iztok Kovačič
 ilustracije: Iztok Kovačič
 lektorica: Nina Štampohar

filmi in prelom: Špes Grafika
 tisk: Tiskarstvo Opara, Mali Slatnik
 ustanovitelj: Društvo novomeških študentov
 izdajatelj: Založba Goga, Novo mesto
 direktor: Gregor Macedoni

SPREHODI SE PO SVOJEM PARKU!

Naročnina se plačuje za obdobje od naročila do konca tekočega letnika (julij 2003). Prekinitve naročila je možna s pisarnim preklicem in sicer 10 dni pred koncem naročniškega obdobja (1. julij 2003). Naročniki imajo 10% popust, študentje in dijaki 20%. Naročnina za tujino znaša 35 EUR, z letalsko dostavo 40 EUR.

Odlok o proračunu skozi prvo obravnavo

Boris Blaić

Občinskemu svetu je na aprilski seji končno uspelo izpeljati tudi prvo obravnavo spremembe odloka o proračunu, s katerim bi župana pooblastil za sprejemanje posameznih programov prodaje nepremičnin. Povečana pooblastila so bila zaradi vprašljive pravne podlage predmet ostrih nasprotovanj opozicije že na prejšnji seji, zaradi česar je bila točka takrat umaknjena z dnevnega reda. Med tem časom je občinska uprava glede spornih pooblastil pridobila pozitivno mnenje Urada za lokalno samoupravo, tako da je koalicija izglasovala predlog, da gre odlok v drugo obravnavo. Predlogu je ostro nasprotovala opozicija, češ da je protizakonit.

Svet je na zahtevo računskega sodišča sicer popravil tudi 10. člen odloka o proračunu, ki govori o prerazporejanju sredstev, ki jih ob sprejemanju proračuna ni bilo mogoče predvideti. S predlagano spremembo, češ da je popravljeni člen preohlapen, saj županu ne določa omejitev pri prerazporejanju sredstev, se nista strinjala odbor za davčno politiko, proračun in finance ter odbor za gospodarstvo, tako da je svet kasneje sprejel popravek 10. člena v obliki, kot jo je predlagal odbor za gospodarstvo.

Sicer pa se je tudi na aprilski seji zapletlo že pri sprejemanju dnevnega reda, za katerega so svetniki porabili več kot eno uro. Na koncu je bil župan zaradi proceduralnih pomanjkljivosti, povezanih s pripravo odloka, prisiljen z dnevnega reda umakniti točko o rekonstrukciji ceste Velike Brusnice – Ratež. Zalegla niso niti opozorila mestnega svetnika in predsednika KS Brusnice **Antona Deželana** (LDS), da je stanje na cesti, ki je močno obremenjena s tovornjaki, ki vozijo na bližnjo deponijo, že precej kritično. »Ne dvomim, da je rekonstrukcija ceste nujno potrebna, toda uprava mora voditi postopke in pripravljati gradivo, tako kot določa zakon,« je odgovarjal **Tomaž Levičar** (Društvo Novo mesto), ki je predlagal umik te točke z dnevnega reda.

Na aprilski seji so svetniki sprejeli tudi sklepe o plačilu storitev za institucionalno varstvo odraslih in se seznanili s poslovnimi poročili javnih zavodov. Vseh pet (Dolenjski muzej, Knjižnica Mirana Jarca, KC Janeza Trdine, VVO Novo mesto in Podjetniški center Novo mesto) je v lanskem letu poslovalo pozitivno. Večje finančne težave ima le VVO Novo

mesto, ki jo bremeni izguba iz minulih let v višini 34 milijonov tolarjev. Izguba naj bi nastala predvsem zaradi neuskladenosti cen varstvenih storitev z rastjo plač zaposlenih, kot to določa kolektivna pogodba, ob tem pa so se svetniki zavezali, da bodo sredstva za pokritje izgube VVO Novo mesto zagotovili ob sprejemanju rebalansa. Vsi zavodi opozarjajo tudi na premajhna sredstva, ki jih MO Novo mesto namenja za amortizacijo in investicijsko vzdrževanje.

Svetniki so obravnavali tudi poročilo o izvajanju koncesijske pogodbe za mestni potniški promet. MO Novo mesto je tako v letu 2002 za subvencioniranje mestnih avtobusov namenila skoraj 70 milijonov tolarjev, prodanih pa je bilo za 15 milijonov tolarjev vozovnic. Strošek koncesije se je v primerjavi z letoma 2001 in 2000 zmanjšal za 17 oziroma 20 milijonov SIT, kar gre predvsem na račun »racionalizacije« oz. zmanjševanja prevoženih kilometrov. Tako je pet avtobusov lani prevozilo 230.000 kilometrov, kar je 100.000 kilometrov manj kot lani oziroma še enkrat manj kot pred dvema letoma, ko je na novomeških progah vozilo še osem avtobusov. Temu primerno je tudi zmanjševanje števila potnikov. Lani se je z mestnimi avtobusi vozilo nekaj več kot 183.000 potnikov, kar je celo manj kot leta 2000, ko je bil uveden mestni potniški promet. Posledica zmanjšanja števila prevoženih kilometrov pa je tudi povečano število »potnikov« na prevožen kilometer, a bi bilo ob tem primernejše kot o »potnikih« na kilometer govoriti o »deležu potnika« na kilometer, saj je v povprečju na posameznem kilometru proge na avtobusu še vedno manj kot ena oseba, natančneje 0,79 potnika. Ali drugače, avtobusi se v povprečju še naprej vozijo prazni.

Svet je nato sprejel tudi načrt nakupa in prodaje nepremičnin za potrebe rekonstrukcije Straške ceste, ki jo predvideva Zazidalni načrt Adria, in nepremičnin na območju, predvidenem za nadomestno gospodarsko cono pri Češči vasi. Občinski svet je ob koncu seje za dobo petih let potrdil **Janeza Pezija** za novega direktorja Kulturnega centra Janeza Trdine (na tem mestu bo zamenjal **Miro Maljuno**), novi direktor Gasilsko reševalnega centra pa je postal **Igor Perhaj**, sicer predsednik OO ZLSD in član občinskega sveta.

Kronisti:

Boris Blaić, Tomaž Levičar, Tina Ban, Uroš Lubej, Andreja Kopač

FOTOGRAFIJE: BOŠTJAN PUCELJ

Novoteks tkanina je v postopku prisilne poravnave

Podjetje Novoteks tkanina se je zaradi 430 milijonov sit težke izgube znašlo v postopku prisilne poravnave. Prisilna poravnava se mora zaključiti do jeseni. Načrt direktorja predvideva temeljito finančno, poslovno in kadrovsko reorganizacijo. Eden prvih korakov bo zaprtje obrata predilnice v Metliki, delavke pa bodisi preseliti v Novo mesto ali pa odpustiti. Po mnenju vodstva slovenskih tekstilnih sindikatov se je podjetje znašlo v težavah predvsem zaradi slabega menedžmenta, ki naj se ne bi uspelo odzvati na globalizacijske trende v industriji. Podjetje zaposluje 267 delavcev, ki bodo v primeru, da prisilna poravnava ne uspe, izgubili delo. V slovenski tekstilni industriji je sicer zaposlenih 30.000 delavcev, pri čemer jih več kot 10.000 prejema minimalno plačo – se pravi okrog 70.000 neto. V letu 2003 je bilo že odpuščenih okrog 1000 delavcev in do konca leta se pričakuje, da bo delo izgubilo še nadaljnjih 1000. Čeprav so se nekatera podjetja uspela postaviti na noge, se pričakuje, da se bodo težave še poglobljale z letom 2005, ko bo v Svetovno trgovinsko organizacijo vstopila Kitajska, ki v tekstilni industriji skokovito povečuje tržne deleže.

Župan direktno!

Župan se je, kot kaže, odločil uresničiti obljube o vzpostavitvi boljših in pogostejših komunikacij z občani. V kabinetu župana so pripravili projekt »direkt«, s pomočjo katerega lahko občani župana neposredno »sprašujejo po mnenju, ga opozorijo na težave in mu predstavijo svoje ideje«. Osebni obiski so s predhodno najavo tako možni v županovem kabinetu vsak ponedeljek med 9. in 11. uro, na brezplačni telefonski številki je dosegljiv ob torkih med 9. in 10. uro, posebej atraktivna pa naj bi bila spletna klepetalnica, na kateri se župan poti vsak četrtek med 13. in 14. uro.

Še vedno brez vodij oddelka za kmetijstvo in prostorsko planiranje

Reorganizacija občinske uprave gre tudi v kadrovskem pogledu počasi h koncu. V aprilu so bili imenovani še trije novi vodje oddelkov in vodja inšpektorata. Vodja združenega Oddelka za gospodarstvo in finance je po pričakovanjih postal dosedanji sekretar za finance Igor Vesel. Darja Plantan in Jože Kobe sta prevzela vodenje Oddelka za gospodarjenje s stavbnimi zemljišči ter Oddelka za krajevne skupnosti in komunalne zadeve, Marjan Menger pa je, kot smo že napovedali, postal novi vodja Inšpektorata, kjer je zamenjal Marjana Dvornika. Navkljub napovedim, da bodo imenovanja končana v aprilu, še vedno nista znana vodji Oddelka za kmetijstvo in turizem ter Oddelka za prostorsko planiranje.

Revoz onesnažil potok Težka voda

V soboto, 3. maja 2003, je prišlo do onesnaženja potoka Težka voda v Novem mestu pod železniškim viaduktom v Šmihelu. Potok je bil onesnažen z naftnimi derivati, ki so pritekli po odtočni cevi iz območja tovarne Revoz d.d.. Novomeški inšpektor za okolje Darko Okleščen ni naročil analize vzorca snovi, ki je onesnažila potok. Analiza bi seveda odkrila, za kakšen naftni derivat je šlo, ker to pri tovrstnih onesnaženjih bojda ni v navadi. Inšpektor je še dejal, da ni bilo nobenih posledic na naravnem okolju, pa tudi kazni tovarni ni bila naložena, ker, kot zatrjuje, do razlivanja ni prišlo namerno ali iz malomarnosti. Tovarna Revoz mora do jeseni urediti lovilce olj na ploščadi znotraj tovarniškega območja, saj je bilo ugotovljeno, da tega še nima.

STO BESED na mesec

Jama ob avtobusni postaji bo pozidana – Mušičeva tožba?

Po dobrem desetletju, odkar je bila odprta novomeška avtobusna postaja ob današnji Topliški cesti, so se začela gradbena dela v jami tako imenovane druge faze izgradnje avtobusne postaje. Investitor poslovnega dela ob avtobusni postaji je novomeško podjetje Real d.o.o., ki je tudi investitor zabaviščno-trgovskega centra na drugi strani Topliške ceste. Objekt bo predvidoma odprt konec oktobra tega leta. V njem bodo trgovina s tekstilom, irska fast food restavracija, pizzerija, slaščičarna, foto studio, drogerija, zobozdravstvena ambulanta ter pisarniški prostori. Večji del poslovnih površin, ki skupaj merijo skoraj 1.500 m², je že oddan. Marko Mušič, avtor zmagovalne natečajne rešitve, ki je zaobjemala tudi rešitev za gradnjo komercialnega dela ob avtobusni postaji, je preko novomeške odvetniške pisarne Petrič pričel postopek pravde zaradi kršenja avtorskih pravic proti podjetju Real, ki je sedaj investitor spornega dela objekta, ter podjetju Spina, ki je bilo s strani Reala izbrano za izdelavo projektov za gradnjo. Več o tej vroči zadevi v prihodnjem Parku.

Zabava v Portovalu od avgusta naprej

Ena največjih investicij v Novem mestu, trgovsko-zabaviščno-poslovni center Portoval, bo po besedah direktorja projektov pri podjetju Real d.o.o., g. Andoljška, odprt 23. avgusta letos. Most, ki bo povezoval Portoval z Loko, pa bo odprt predvidoma že meseca junija, ko bo končana tudi vsa komunalna oprema, potrebna za delovanje centra. V centru bo pet kinodvoran, hipermarket, športna trgovina, več pisarniških prostorov ter kavarna.

Objekt »Brik« zaenkrat prazen

Razvpiti objekt Brik ob reki Krki v Novem mestu (med Novomeščani se ga je prijel naziv »Vagon«), še vedno ni odprt. Objekt, ki po mnenju nekaterih strokovnjakov ni v skladu s ureditvenim načrtom za mestno jedro, prav tako pa naj bi bil s projektom kršen zakon o vodah, tudi še nima uporabnega dovoljenja, ga pa bo pridobil predvidoma v prihodnjih dneh. Na gradbenem podjetju Vingrad, ki je objekt zgradilo, pravijo, da se tri stanovanja, velika okoli 50 m², kakor tudi pritlični prostor, namenjen gostinskemu lokalu, »še prodajajo«. Lokal za trgovino je bil po besedah odgovornih na koprskem podjetju Brik prodan podjetju Emona obala Koper, ki je odprtje trgovine »Noč in dan« najavilo že za konec leta 2002, a se to ni zgodilo. V Emoni obala Koper pravijo, da so se odprtju trgovine odpovedali ter da bodo lokal predvidoma prodali.

Rock Otočec ni prodan!

»Organizacija Rock Otočca na dosedanji ravni je dosegla limit. Na ta način bi festival le stagniral. Zato se je lastnik Rock Otočca Festival Novo mesto, ki ni ničesar nikomur prodal, odločil, da Rock Otočec naslednja tri leta organizira skupaj z zavodom K6/4, katerega ustanovitelj je ŠOU Ljubljana«, je govorice, da je licenca za Rock Otočec prodana, za Park komentiral Franci Kek, ki v zanj značilnem slogu dodaja, da si bodo na ta način zagotovili močnejše finančno zaledje, saj sam s skrito kamero ni več sposoben kriti izgub Rock Otočca. Kek je še povedal, da sta nastop že potrdila Stereo MC's in Ozomatli, medtem ko se s skupinama Slayer in Soulfly še dogovarjajo. Več možnosti za nastop imajo po prepričanju Keka Slayer. Prav tako se organizatorji še odločajo med skupinama Guano Apes in Him, možno pa je, da bosta nastopili obe. Sicer pa maja potekajo že tradicionalni izbori Rock Otočca za neujeljavljene glasbene skupine.

Gregor Luštek in Rosana Hribar pripravljata nov projekt

»Kako nevtralizirati spol, kako negirati razbiti stereotip (da na odru nisi zgolj moški in ženska), v katerega si vržen, kadar delaš duetno plesno predstavo – to je namen in vprašanje, ki ga skušava zastaviti s svojim

TELEVIZIJA NOVO MESTO

vaš kanal

s Trdinovega vrha na kanalu **41**

STUDIO

dio

103.0 MHZ

radio

max

87.6 & 88.9

Janez Pezelj, novi direktor KC Janeza Trdine

Previdno in z majhnimi koraki

Boris Blažič

Konec junija se direktorici Kulturnega centra Janeza Trdine **Miri Maljuni** izteka mandat. Na njeno mesto prihaja 54-letni magister socioloških znanosti **Janez Pezelj**. Nekdanji novinar, ki je od leta 1993 zaposlen v državnem zboru kot vodja oddelka za informiranje, ne obljublja revolucionarnih sprememb že v začetku, kljub temu pa napoveduje, da bo ob koncu njegovega mandata podoba novomeškega kulturnega centra v marsičem drugačna.

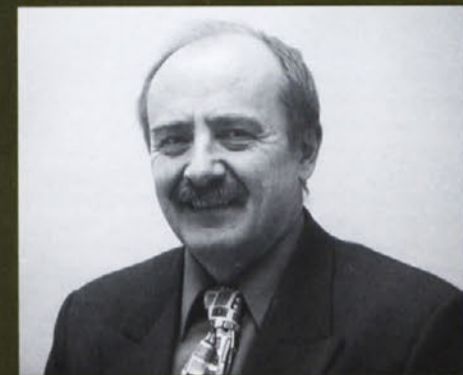
»Najprej se bo potrebno podrobneje seznaniti z organizacijo institucije in njenim programom«, pravi Pezelj. »Program, ki je bil zastavljen za letos, bom pomagal kakovostno izpeljati do konca, ob tem pa nameravam kar se da čvrsto oblikovati tudi lastne smernice. Moja prva želja je ta, da bi kulturni center pridobil vse prve natise knjig Janeza Trdine. Menim namreč, da bi bilo prav, da je v centru, ki nosi njegovo ime, tudi nek prostor v njegov spomin. Kakih 15 Trdinovih knjig že imam in še naprej brskam po antikvariatih. Želim si, da bi do konca leta našli primeren prostor in to zbirko predstavili javnosti. Druga zadeva je morda malo provokativna. Zanimivo bi bilo preveriti, koliko je možnosti, da bi kip Janeza Trdine, ki je zdaj pred Rotovžem, prestavili pred KC. Mislim, da se bo ob tem vprašanju novomeška javnost močno razdelila. Zaradi tega bi bil naslednji korak lahko natečaj, ki bi v ta park med KC in Lokalpartiotom postavili neko primerno statuo. Tretja zadeva, ki bo morda zelo problematična, a je tudi zelo pomembna, je mirujoči promet okoli KC. Sprehod, ki ga človek tam naredi, je eno samo vijuganje med avtomobili. Razmisli bi bilo potrebno, kaj bi se dalo narediti z mestno parkirno hišo, in poiskati način, kako ta mirujoči promet spraviti na mesto, ki mu gre, te površine pa prepustiti obiskovalcem in sprehajalcem«, opisuje Pezelj svoje prve načrte o prihodnosti Kulturnega centra Janeza Trdine.

Ena od točk njegovega programa je tudi vzpostavitev (pol)profesionalnega gledališča. »Tu ne gre za kake zelo velike ambicije in rešitve na kratek rok. Sele ob koncu mandata bi lahko govorili o nekem polprofesionalnem ali profesionalnem gledališču. Ob tem nimam v mislih celotnega ansambla, ampak le človeka, ki bi začel bolj skrbno bdeti nad tem. Potrebno bi bilo pogledati, kako je z mladimi iz dolenjsko-posavsko-belokranjskega kroga, ki študirajo igranje ali režijo, ter jim omogočiti, da bi nadaljevali tradicijo, ki jo je pri nas začel Dušan Jereb. Zavedam se, da je v tako majhnem prostoru kot je Slovenija, težko vzpostaviti veliko število profesionalnih ansamblov, in ko govorim o profesionalizaciji, govorim predvsem o resnejšem pristopu k tej dejavnosti«, svojo vizijo novomeškega gledališča opisuje Pezelj.

S skorajšnjim odprtjem multikina v Portovalu se bo močno spremenila tudi vloga kulturnega centra, ki je bil v Novem mestu doslej edini ponudnik kinematografske produkcije. »Ob odprtju multikina bo kinematografska dejavnost v samem kulturnem centru močno trpela, saj bo multikino, vsaj na začetku, močna konkurenca. A v vsaki stvari je nekaj dobrega. Odpirajo se nove niše. To so lahko vodeni filmski programi za novomeške osnovne in srednje šole, ki jih ni malo. Povezati se bo potrebno z njimi in pripraviti program za to populacijo. O neki vrsti kinoteke sem sicer že razmišljal in z veseljem bi naredil tak izbor. A kaj, ko je publike za take filme zelo malo. Kaj torej narediti? Pomembna si mi zdita promocija in izobraževanje. Prikazovanje kinotečnih filmov bi bila drzna poteza, za katero pa

bi se lahko odločil le po tehtnem premisleku in omeni trga. Ter seveda ob pomoči sponzorjev. A v času, ko se veliki sponzorji zapirajo in ko je denar le še za velike športne prireditve, na kulturo in znanost pa pozabljajo, me seveda čaka precej težko delo«, priznava Pezelj.

Pezelj se zaveda, da je za delo ustanove kot je KC podoba in ugled v javnosti bistvenega pomena: »O samem kulturnem centru se govori zelo malo. Imidž si bo hiša sicer gradila predvsem s svojim programom, mislim pa, da

bi moral biti boljši in bolj prepoznaven kot je zdaj. Pomembno se mi zdi pospešeno sodelovanje z vsemi lokalnimi, in v kolikor nekaj zadeva širši prostor, tudi nacionalnimi mediji.«

Ena od zadev, na katere je v preteklosti letelo veliko kritik, so tudi visoke najemnine, ki jih kulturni center zaračunava društvom in drugim kulturnim producentom. »Kot imam v spominu, pride od najemnin v proračun kulturnega centra manj kot odstotkov denarja. Prepričan sem, da včasih s tem, ko nekoliko spustiš ceno, lahko dobiš več prireditev in obiska ter zadevo na ta način kompenziraš. Tu bo treba uporabiti neko zdravo kmečko logiko, saj se mi ne zdi smiselno, da dvigujemo najemnine in potem životarimo«, je prepričan Pezelj.

»Morda za konec še ena provokacija«, pravi prihodnji direktor kulturnega centra: »Mislim, da je nekaj rezerve tudi na področju gostinske dejavnosti. Kulturni center je prostor, kjer se lahko zbirajo predstavniki različnih generacij. Le dobiti se je potrebno ob kavici, ali ob toplim sendviču ali zdaj poleti ob sladoledu in pokramljati o zadevah.«

KULT KLUB

nastajajočim projektom. Najin cilj je iti v ta kliše in ga pripeljati nekam drugam,« pravita o svojem novem projektu Ana is the name of the rose Gregor Luštek in Rosana Hribar. Predstava bo premierno konec junija predstavljena v Mestnem gledališču ljubljanskem, jeseni pa bo ponovitev tudi v Novem mestu.

Nove knjige ...

Knjižna produkcija je v Novem mestu, kot kaže, zacvetela skupaj s pomladnimi ročicami. Miloš Jakopec je pri Dolenjskem listu izdal svojo četrto knjigo Demonstracija 1. decembra - Ilegalna gimnazija v Novem mestu. Knjiga govori o dogodkih med drugo svetovno vojno, ko so izključeni dijaki novomeške gimnazije (do množične izključitve je prišlo zaradi udeležbe na demonstracijah proti italijanski okupaciji) s pomočjo nekaterih profesorjev ustanovili ilegalno gimnazijo. Barica Smole je pri Založbi Goga izdala knjigo realističnih kratkih zgodb pod imenom Kamenčan. Pri isti založbi so izšle tudi kratke zgodbe enega ključnih sodobnih hrvaških pisateljev Miljenka Jergovića (Mama Leone), ponatis poezije slovenskega godca Vlada Kreslina Vriskanje in jok in zbornik ob 10. Cvičkarji Društva novomeških študentov Praznik cvička. Sicer pa se je novomeška založba lotila tudi znanstvene produkcije. V kratkem izide prevod preglednega dela o Latinski književnosti francoskega avtorja Pierra Grimala in izvirno filozofsko delo Dve vprašanji sodobne etike Roka Svetliča. Pred poletjem napovedujejo še izdajo potopisnega romana Poti pesmi Brucea Chatwina, roman Mora Zlatka Topčičeva in kratke zgodbe Damijana Šinigoja Očkov kotiček, jeseni pa še tri knjige. No, Damijan (mnogi ga poznajo kot gospoda Šinija iz priljubljene rubrike Parkextreme) je ne le pisec, temveč tudi urednik Založbe Goga. Ekskluzivno za nas je povedal tudi nekaj besed o Založbi Goga in stanju duha na Slovenskem: »Letošnja sezono smo pri Založbi Goga začeli s tridimi platnicami, knjige bodo tako trajnejše in se – predvsem pri izposoji v knjižnicah – ne bodo tako hitro obrabile. Pa še nekaj je pomembno – Slovenci, ki do knjig gojimo skoraj nekakšen fetišističen odnos, raje kupimo knjige s tridimi platnicami, četudi so malenkost dražje.«

... in zgoščenke

Skupina Sidharta v novomeškem studiu RSL Production pripravila izdajo tretje zgoščenke. Trenutno so v fazi »miksiranja«. Pri Sidharti pravijo, da bodo nadaljevali ustaljeni koncept, le nekoliko »bolj ostro« bo vse skupaj slišati. Fantom se sicer nikamor ne mudi, veliko časa namenijo kontemplaciji. Producenta sta Peter Penko in Žare Pak. Spet ne moremo mimo matere Goge: največja (in edina?) novomeška založba pripravlja izdajo novih zgoščenek. V kratkem bo izšla zgoščena novomeške skupine Moveknoledgement pod imenom Sun Sun. Pred vzletom je tudi plošča Suite the Passion Vaska Atanasovskega, enega najbolj vročih mladih saksofonistov pri nas, ljubitelji Caminoigre boste v kratkem lahko poslušali plošček A New Child, fani Žabjak Tria pa še bolj radikalne šansonjerske konstrukte.

V diskoteki Otočec pretep članov skupine Sidharta

Kot rečeno, se fantje skupine Sidharta nahajajo v Novem mestu. Pot jih je zanesla seveda tudi v diskoteko Otočec, kjer so po pričevanju nekaterih obiskovalcev naleteli na skupino razjarjenih novomeških mladeničev, s katerimi je prišlo do precej brutalnega fizičnega obračunavanja, ki se za slavne glasbenike ni končalo preveč prijetno. Poleg pregovorne vročekrvnosti, cvička, metliške in ostalih podgurskih vrlin je pretep bojda izzvalo to, da se serija brhkih domačink ni mogla upirati čarom pevca skupine. Ah, ljubezen boli.

Nova športna dvorana ob/na velodromu?

Novomeški župan Boštjan Kovačič se je pred prvo finalno tekmo pokala Uleb med Krko in Valencio srečal s predsednikom Uleba Eduardom Portello. Sogovornika sta se med drugim pogovarjala tudi o prihodnosti novomeške košarke, kjer je župan med pomembnejše projekte, ki čakajo mestno občino, uvrstil izgradnjo nove športne dvorane, ki bi jo potrebovali v primeru, če se Krka uvrsti v evroligo. Kot eno od možnih lokacij, kjer bi v prihodnosti

lahko gradili novo športno dvorano, sta si Kovačič in predsednik Uleba ogledala tudi velodrom pri Češči vasi.

Kolesarski teden v Novem mestu

V enem tednu je bilo Novo mesto priča kar dvema velikima kolesarskima dogodkom. Najprej je med Otočcem in Novim mestom potekala dirka za veliko nagrado Krke, ki s kategorijo 1.3 velja za najmočnejšo kolesarsko dirko v Sloveniji. Veliko nagrado Krke, ki jo je kolesarski klub Krka letos pripravil prej kot ponavadi in je služila kot generalka pred dirko Po Sloveniji, je dobil kolesar Perutnine Ptuj Dean Podgornik, teden dni kasneje pa je bil v zadnji etapi dirke Po Sloveniji s ciljem v Novem mestu najhitrejši domačin Boštjan Mervar, prav tako član Perutnine Ptuj. Direktor kolesarskega kluba Krka Bogdan Fink napoveduje, da bodo dirko Po Sloveniji prihodnje leto razširili tudi na sosednje države.

Košarkarji Krke poraženi v finalu pokala Uleb – Tolažilna zmaga proti Olimpiji

Košarkarjem Krke sanjski podvig ni uspel. V finalu pokala Uleb je bila Pamesa iz Valencie premočan nasprotnik. Novomeščani so izgubili že prvo tekmo na domačem parketu in si s tem zapravili večino možnosti za uspeh. Kljub temu da so v povratni tekmi pokazali igro, s katero so navduševali skozi celo letošnjo sezono, je bila Pamesa tudi v drugo močnejša in zaslužno osvojila prvi (kot kaže tudi zadnji) pokal Uleb. Z zmago proti Krki so si španski košarkarji že zagotovili mesto v elitni evroligi, Krka pa se tja lahko uvrsti, če se Pamesa prebije do polfinala španskega prvenstva, kar pa klubu iz Valencie do sedaj ni uspelo še nikoli. Nekaj zadoščanja po izgubljenem finalu je prinesla zmaga nad večnim rivalom Union Olimpijo, ki jo je Krka, prvič letos, na domačem parketu premagala v državnem prvenstvu.

V prvo ligo se vračajo tudi rokometiši!

Po odbojkarjih, ki so si vrnitev v prvo slovensko ligo zagotovili že pred časom, si je z osvojenim drugim mestom v 1. B ligi prostor v prvi ligi zagotovil tudi rokometni klub Novoles Novo mesto. Rokometiši Novolesa so se v prvo ligo uvrstili ravno v pravem trenutku, saj bo prihodnje leto minilo 50 let od ustanovitve prvega novomeškega rokometnega kluba. Sicer pa so rokometni klub Novoles pred tremi leti ponovno ustanovili nekdanji rokometiši in se v kratkih treh sezonah prebili do tekmovanja najvišjega nivoja. »Napredovanje v prvo ligo smo pričakovali. Vse ostalo bi bil neuspeh, saj smo se pred sezono igralsko okrepili«, pravi trener novomeških rokometišev Iztok Godec – Pajo, ki je v Novoles iz Sevnice prišel ob polovici sezone. V klubu že potekajo pogovori z igralci, ki bi klub lahko okrepili v naslednji sezoni, a kot pravi Godec, bo vse odvisno od sponzorjev in denarja. »Predvidevamo tri možne scenarije. V enem naj bi se borili za obstanek v ligi, v drugem, z nekoliko več denarja, bi se lahko uvrstili okoli 7. ali 8. mesta, če pa se bo eden od sponzorjev odločil za resnejši vložek, se lahko potegujemo tudi za 5. mesto«, pravi Godec, ki dodaja, da v prihodnji sezoni pričakuje veliko težav zaradi razpoložljivosti športne dvorane Marof, kjer bodo poleg njih igrali in trenirali tudi odbojkarice in odbojkarji.

Karabinjer iz Genove oproščen

Sodni proces proti italijanskemu karabinjeru, ki je julija 2001 na protiglobalističnih demonstracijah v Genovi ubil demonstranta Carla Giuliani, je končan. Policist je prost vseh obtožb. Čeprav se je zagovarjal, da je demonstranta ubil v samoobrambi, ga je sodišče oprostilo na podlagi 53. člena kazenskega zakonika, ki pravi, da ima policist na delovnem mestu pravico do uporabe orožja. Ne samo aktivisti, temveč tudi mnogi pravniki opozarjajo, da razsodba policiji in vojski daje zeleno luč za zlorabe pooblastil med posredovanjem na demonstracijah v prihodnosti. Policist, ki bo v prihodnje zagrešil umor, se bo lahko zagovarjal, da ga je storil po službeni dolžnosti.

LokalPatriot

ZALOŽBA GOGA

info Točka

skupina DNS

ANALIZI ČIKI!

JANUARI

INFO

park

Snif

MAGAZIN

STREŽNOST

STREŽNOST

Radio Krka

106.6 MHz

FOTOGRAFIJE ŽIGA VIRC

Dolenjske zidanice: prevarana pristnost

Mitja Simič

Če nas kdo zaprosi, da mu opišemo, kakšna je Dolenjska, bomo verjetno začeli nekako takole: »To je prelepa deželica, polna vinorodnih gričkov, katerih vrhove krasijo številne cerkvice. Na teh gričkih živijo dobri ljudje, ki pridelujejo znameniti cviček...« Ja, Dolenjci smo res veseljaki, zato mora imeti vsak pravi Dolenjč poleg hiše in avtomobila (če se le da, nemškega) tudi »zidan'co«. No, in tu se začne zgodba o razkroju značilne kulturne krajine na Dolenjskem.

Novo zidanice na Dolenjskem že dolgo niso več le zidanice, ampak nekaj, kar imenujemo »sekundarna bivališča« (izraz res ni lep, sicer pa tudi te stavbne večinoma primerov niso lepe, prej nasprotno). In zadnje statistične raziskave kažejo, da imajo prav dolenjske občine največ t.i. sekundarnih bivališč v Sloveniji, celo več kot v Primorju (!!).

Kako se je to lahko zgodilo? Vsekakor ima zadeva svoj izvor tudi v tradiciji. Za dolenjsko kulturno krajino je značilen drobno členjen preplet različnih (pretežno kmetijskih) površin, med katerimi se na nekoliko privzdignjenih prisojnih legah že od nekdaj pojavljajo tudi vinogradi z zidanicami. Podoba neke krajine pa ni stalnica - nasprotno - od nekdaj se spreminja in je rezultat delovanja naravnih dejavnikov in obstoječega, t. i. produkcijskega načina. Te spremembe so v večini primerih postopne in dolgotrajne, zato na njih nismo tako pozorni.

Novodobne zidanice so začele pospešeno rasti v začetku sedemdesetih let. Leta po drugi svetovni vojni so namreč bistveno spremenila strukturo prebivalstva in njihov način življenja. Prej kmetje so tako rekoč čez noč postali prebivalci mest, nikakor pa ne meščani. Ker jim je bilo življenje v mestih tuje, so iskali stik s podeželjem. In ko se je standard ljudi toliko dvignil, da je poleg najnujnejšega ostalo še za kaj, se je začel pravi napad na vinogradniške površine po vsej Dolenjski pa tudi Beli krajini. Tedanja socialistična oblast je takšno divjo in po večini tudi nelegalno pozidavo zvito tolerirala, saj je ta predstavljala nekakšen ventil, skozi katerega so ti ljudje sproščali vsakodnevne frustracije. In ljudi, ki imajo na grbi kakšen greh, je dosti lažje držati v šahu, saj bi jih v primeru kakšne neposlušnosti takoj »našli«. Pa tudi sicer ljudje niso imeli kam drugam vlagati svoj denar. Tako je bil storjen izvirni greh. Nedavno smo praznovali praznik, ki je v zadnjih

tridesetih letih najbolj usodno zaznamoval podobo dolenjske krajine - 1. maj, praznik dela. Desetletja je pesem mešalcev za beton donela po naših vinskih gorah in po vsakem 1. maju je zraslo še nekaj novih primerkov ljudske ustvarjalnosti v stavbarstvu, ki ne pozna meja (only the sky is the limit).

In v ljudeh zakoreninjena ljubezen do zidanic je preživela tudi padec socializma. Še več - oplemenitena s potrošniško Baumax ideologijo zajema vedno večje razsežnosti. In kaj imamo sedaj? V širši okolici Novega mesta ni več niti ene vinogradniške gorice, ki bi jo še lahko označili kot tradicionalno kulturno krajino. Dve vinogradniški območji, ki sta formalno še razglašeni za kulturni spomenik - Trška gora in Dvorska gora (zadnje je umetno skupno ime za vinogradniško območje med Dvorom in Plešivico) - sta postali groteskni karikaturi samih sebe in tega statusa že dolgo ne

Dve vinogradniški območji, ki sta razglašeni za kulturni spomenik - Trška gora in Dvorska gora - sta postali groteskni karikaturi samih sebe. Normativno varstvo z odlokom o zavarovanju iz leta 1992 se je izkazalo kot neuspešno. V letih od 1992 do 1998 na območju Dvorske gore ni bilo niti ene povsem legalne gradnje.

zaslužita več. Normativno varstvo z odlokom o zavarovanju iz leta 1992 se je izkazalo kot izrazito neuspešno. Na primer: v letih od 1992 do 1998 na področju Dvorske gore ni bilo niti ene povsem legalne gradnje (!!). Strožjo prostorsko regulativo si ljudje razlagajo kot relikt t. i. policijske države, sedaj pa vendar živimo v liberalizmu, kjer je vse dovoljeno. Pa ne more biti tako. V zahodnoevropskih državah, po katerih se baje zgledujemo, pojma »črna gradnja« skorajda ne poznajo, saj so kazni tako zelo visoke, da jim kaj takega sploh na misel ne pride.

Sprehod po vinogradniških gorah je lahko užitek le še za najbolj zagrizene mazohiste. Ceste so običajno asfaltirane, vendar ozke in stisnjene med betonske škarpe, tako da je srečanje z avtomobili ne le stresno, ampak tudi nevarno. Povsod rohnijo razni stroji, zrak je nasičen z vonjem po škropivih in izpušnih plinih, stavbe so na prenekaterih predelih postavljene bolj na gosto kot v naseljih in imajo vse,

kar se za (sekundarno) bivališče spodobi - balkone, garaže, satelitsko anteno. Okoli njih so parkirišča z raznimi nadstreški, terase z betonskimi žari, pri najmarjivejših najdemo tudi t. i. hortikulturne ureditve med betonskimi robniki in umetne vrtno svetilke. Večina stavb je prevelikih, daleč od tradicije, pristnosti in dobrega okusa. Kamor koli greš, kot da nikoli nisi odšel iz mesta oz. nekega predmestnega naselja, le betonskih nosilcev in jeklenih žic je tod več kot v mestu.

Ko so pred leti geodetske uprave dodelile tem zidanicam hišne številke, pa četudi so bile zgrajene na črno, se je podoba naših vinskih goric zapečatila. Verjetno jih je k temu vodila nakana po pobiranju kakšnih davščin, kdo ve. Vendar pa so s tem dali osnovo, da ljudje v teh objektih lahko prijavijo svoje stalno prebivališče - torej so zidanice postale bivališča. To pa pomeni, da imajo njihovi prebivalci pravico zahtevati enako infrastrukturno oskrbo kot v naselju, saj so vendar enakopravni državljani, kajne? Če ne, bomo

pa organizirali še en vseslovenski referendum, pa bo! In tako imamo nova razpršena naselja in to uradno celo brez kvadratnega metra stavbnega zemljišča, saj zidanica lahko stoji na kmetijskem zemljišču. Konfuzija je popolna in takšen je tudi izgled naših vinskih gor.

Ko so nekateri pomembni ekonomski strokovnjaki razmišljali, kaj lahko Dolenjska v turizmu in promociji ponudi, so ugotovili, da je to njena drugačnost in enkratnost, nekaj, po čemer se razlikuje od drugih pokrajin. Načeloma se ne bi mogel bolj strinjati s to ugotovitvijo. Ampak v čem smo drugačni? V tem, da imamo največ črnih gradenj in da imamo največ sekundarnih bivališč? Takšna drugačnost verjetno ne bi privabila turistov, ali pač? Ostaja pa žalostno dejstvo, da vsa ta gmota stavb predstavlja le velik mrtev kapital, od katerega ni nobene prave koristi. Če želimo ponuditi pristnost Dolenjske, se moramo zateči v okrilje matere narave, kjer je še nismo uspeli povsem »raznaraviti«, ter poiskati tiste drobce tradicionalnega stavbarstva in tradicionalne kulturne krajine, ki jih je uspela obvarovati

edino le revščina. V času, ko pri nas cveti »topliski« turizem z »aqualandi« in ko gradimo igrišča za golf, poudarjanje pristnosti nima kakšne posebne veljave, tako da propada še tisto, kar se je (bolj po pomoti) ohranilo. Tradicionalni cviček pa se itak bolj poda h klobasi kot pa k neki romantični krajini.

Kaj pa na začetku omenjene cerkvice? Ja, z njimi je bolje - mogoče zato, ker jih varuje Cerkev ali pa morda kar sam ljubi bog. Kljub temu da so jih obnavljali - obnove pa so, kot vemo, najboljše priložnosti za uničenje kulturnih, zgodovinskih in spomeniških lastnosti neke stavbe, jih niso pretirano skazili (mimogrede - največ sredstev ministrstva za kulturo, namenjenih za obnovo kulturnih spomenikov v zadnjih desetih letih, so pobrale prav cerkve). Nekateri župniki in vaški odbori so se obnove cerkev lotili bolj »v duhu časa« in jih krepko »modernizirali«, vendar, kar se tiče njihove podobe v krajini, ni bilo storjenih večjih katastrof (nekaj se glede tega v zadnjem času trudijo operaterji mobilne telefonije z nameščanjem anten).

Prostorska in spomeniškovarstvena politika se glede ohranjanja identitete nacionalnega prostora nista pretirano izkazali. Nova prostorska politika naj bi sicer temeljila na t. i. trajnostnem razvoju ob upoštevanju naravnih in kulturnih vrednot, vendar pa za enkrat še ne daje rezultatov. Urejanje prostora na lokalni ravni je prepuščeno obubožanim občinam, ki jim v boju za preživetje kulturna krajina ne pomeni kaj prida, prej balast. Organizacija spomeniške službe se centralizira in njene pristojnosti se krčijo. Pa tudi sicer je varovanje krajine preveč kompleksna zadeva, da bi jo lahko regulirali samo z omejevanjem in prepovedmi. In kateri resor lahko sploh vpliva na podobo krajine? Tisti, ki v njej gospodari - npr. kmetijstvo. To pa se kar naprej zapleta v nekakšne afere in mu je podoba krajine, ob vseh problemih, ki jih ima, res ne pride na pamet. Osebnostno mislim, da lahko problem pretirane urbanizacije kulturne krajine reši predvsem strožja davčna politika do nepremičnin.

In končno - ali tradicionalno kulturno krajino torej sploh potrebujemo? Gledano z ozko praktičnega vidika - pravzaprav ne. Pa vendar, kaj je tisti prostor, s katerim se nek narod najpogosteje identificira, če ni to prav kulturna krajina? Ta pa vedno kaže podobo družbe, ki v njej živi - neusmiljeno.

FOTO: ŽIGA VIRČ

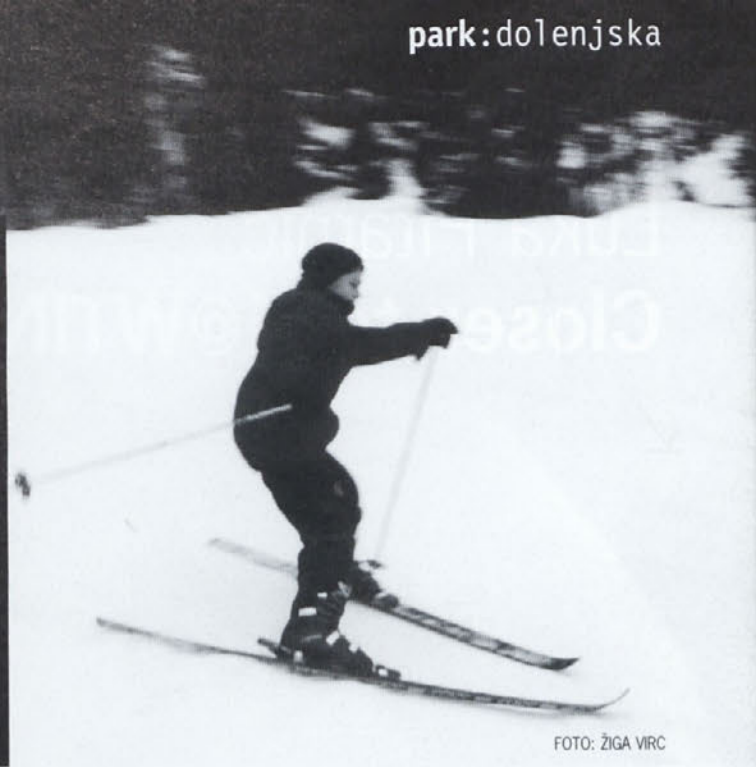

FOTO: ŽIGA VIRČ

Novomeščani na dlani

Tomaž Levičar

V aprilu 2002 je **Statistični urad republike Slovenije** opravil popis prebivalstva, kar je eden najbolj glomaznih projektov države, ki se dotakne praktično vsakega državljanca, praviloma na vsakih deset let. Tokratni je bil prvi v samostojni Sloveniji ter zadnji pred vstopom države v Evropsko unijo. Namen Popisa 2002, ki ga je izvajalo prek 8000 popisovalcev, je bil zbrati podatke o demografskih in ekonomskih značilnostih prebivalstva, gospodinjstev in družin pa tudi o stanju stavbnega fonda države. Po letu dni je statistični urad postregel z rezultati popisa. Tu vam predstavljamo tiste, ki so zanimivi za Novo mesto in Dolenjsko ter njuno prihodnost.

Dolenjska – dežela mladih

V novomeški občini, ki je po prebivalcih najbolj številčna na Dolenjskem, je v času izvedbe popisa živelo 40 925 prebivalcev, od tega 51 % žensk. Povprečna starost prebivalstva je bila 39,6 leta (slovensko povprečje 39,5 leta), moških 38,1 let (slovensko povprečje 37,7 leta), žensk pa 41,1 leta (slovensko povprečje 41,1 leta). Delež prebivalcev občine starih nad 65 let je bil približno 13 %, delež prebivalcev starih do 15 let 17 %, indeks staranja pa precej nizek, namreč le 74,3. To dejstvo ocenjujemo za dobrodošlo, medtem ko je ta indeks v Sloveniji 96,3, še višji, praviloma prek 100, pa je v Novem mestu primerljivih večjih slovenskih mestnih občinah. Indeks staranja je sicer razmerje med prebivalstvom, ki je starejše od 65 let, in tistim, ki je mlajše od 15 let (pomnoženo s številom 100). Zanimiv je podatek, da je bilo v občini žensk, starih nad 85 let, kar 245, moških pa le 64.

V občini je 13 796 gospodinjstev, kar pomeni, da je bilo posamezno gospodinjstvo v povprečju veliko okoli 2,9 prebivalca, pri čemer je slovensko povprečje 2,8 prebivalca na gospodinjstvo. Največ je bilo v novomeški občini 4-članskih gospodinjstev (3604), sledila so jim 3-članska (2858) in 2-članska (2795). Med družinami prevladujejo zakonski pari z otroki, pri čemer je največ družin z enim ali dvema otrokoma, teh skupaj je bilo okoli 72 %, 21 % pa je bilo družin brez otrok.

Drugi po številu romskega prebivalstva

V občini Novo mesto se je glede narodne pripadnosti opredelilo 35 968 ljudi, od tega se je za Slovence opredelilo 91,7 %, ostali pa so se opredelili kot pripadniki drugih narodov oziroma narodnosti. Podoben rezultat dobimo tudi pri obravnavi materne jezika, saj je kot materni jezik slovenščino opredelilo 88 % prebivalcev Novega mesta. V dolenjskem prostoru je v povprečju 90 % ljudi opredelilo slovenščino kot materni jezik, največ, torej po 96 % v občinah Trebnje, Žužemberk in Mirna Peč, najnižji med dolenjskimi občinami pa je ta delež v Metliki, namreč 80 %, pri čemer jih je za materni jezik v Metliki opredelilo hrvaški jezik kar 13 % prebivalcev. V novomeški občini sicer najdemo 0,3 % prebivalcev, ki so kot materni jezik opredelili albanščino, 1,1 % bosanščino, 3,3 odstotka hrvaščino, 1,6 % srbsčino in 1,7 % srbohrvaščino.

Novomeška občina je s 562 opredeljenimi Romi, kar pomeni 1,4 % vsega prebivalstva občine, po številu Romov druga največja v Sloveniji, takoj za mariborsko, kjer živi 613 Romov, ter pred občino Murska Sobota, kjer se jih je za Rome opredelilo 439. Večina slovenskih Romov prebiva na jugovzhodu ter severovzhodu države. Pri tem je zanimivo, da je za materni jezik romščino izpovedalo 574 občanov Novega mesta, kar je celo nekaj več, kot je tistih, ki so se opredelili za Rome. Na Dolenjskem prebiva nekaj manj kot tretjina od 3246 prebivalcev Slovenije, ki so se opredelili za Rome, največ v občinah Novo mesto, Šentjernej, Metlika in Črnomelj.

Še manj opredeljenih vernikov kot drugje

Za vernike se je pri popisu opredelilo 24 119 oz. 59 % prebivalcev občine, kar je nižje kot znaša delež vernikov v državi, kjer je dobrih 63 %, a podobno kot denimo v Celju in Kranju. Največ je v Novem mestu katolikov, ki jih je 55 % od celotnega prebivalstva, sledijo pravoslavni verniki (2 %), pripadniki islama (1,4 %) vsega prebivalstva ter protestanti (0,5 %). 4,3 odstotka je sicer tistih, ki se imajo za verojube, a ne pripadajo nobeni veroizpovedi – statistika jih ne prišteva med tistih 59 % opredeljenih vernikov. Za neverujoče oziroma ateiste se je opredelilo 12 % občanov Novega mesta.

Največji delež vernikov med dolenjskimi občinami premorejo po vrsti Mirna peč (76 %), Žužemberk (75 %), Šentjernej (73 %), Semič (72 %) ter Trebnje, Brežice in Sevnica (vsi po 69 %), najmanjši delež pa je prav v občini Novo mesto. Delež katolikov med verniki v posameznih dolenjskih občinah je praviloma nad 98 %, »najčistejši« v tem pogledu sta občini Škocjan in Žužemberk s skoraj 100 odstotkom katolikov med verniki, najnižji pa v Novem mestu, tu je katolikov 93 % od vseh vernikov, ter v Črnomlju, kjer jih je malce pod 95 %.

Slaba izobrazbena struktura

Seveda nas posebej zanima stanje izobrazbene sestave v občini, ki je prestolnica regije in ki bo morala in mogla v širši gospodarski prostor prodirati le z dovolj

izobraženo delovno silo. Srednješolsko izobrazbo ima 43 % prebivalcev občine Novo mesto, kar je manj od slovenskega povprečja, ki znaša 46 %. Višjo izobrazbo premore 4,5 % prebivalcev, kar je tik nad slovenskim povprečjem, ki znaša 4,3 %, dodiplomsko izobrazbo ima le 6,7 % občanov, slovensko povprečje je sicer 5,8 %, podiplomsko pa celo manj kot vsak stoti prebivalec novomeške občine, točneje le 0,8 % prebivalcev, kar pa je prav toliko, kot znaša slovensko povprečje.

Še precej slabše stanje glede izobrazbene strukture kot v Novem mestu beležimo v drugih dolenjskih občinah, pri čemer so na dnu glede deleža prebivalcev z višjo, dodiplomsko ali podiplomsko izobrazbo v občinah Škocjan, Žužemberk, Šentjernej, Mirna Peč in Semič, a tudi drugod po Dolenjski stanje ni dosti boljše. Vsekakor je kvaliteta izobrazbene strukture na Dolenjskem v vseh pogledih globoko pod slovenskim povprečjem.

Toda primerjava Novega mesta z ostalimi dolenjskimi občinami pač ni dovolj relevantna, pomembnejša je zatorej primerjava s primerljivimi slovenskimi občinami. Novemu mestu smo ob bok postavili Ljubljano, Maribor ter seveda Kranj, Celje, Koper, Novo Gorico, Ptuj, Mursko Soboto, Trbovlje in Velenje. V tej družbi se Novo mesto zelo slabo odreže. Praktično pri vseh parametrih glede izobrazbe so te občine na višjem nivoju kot Novo mesto. Zaostajata le rudarski občini Trbovlje in Velenje, vse ostale pa Novo mesto prekašajo ne le pri deležu višjih, dodiplomskih in podiplomskih izobražencev, pač pa celo glede deleža prebivalcev s srednješolsko izobrazbo. Posebej očitna je razlika med Novim mestom ter uveljavljenima slovenskima univerzitetnima mestoma Ljubljano in Mariborom. Če je v Novem mestu delež prebivalcev z višjo, dodiplomsko in podiplomsko izobrazbo v celoti 12 %, je ta v Ljubljani kar 21 %, v Mariboru 15 %, v Kranju in Celju pa 14 %.

To zaskrbljujoče stanje že zgolj ob primerjavi s pomembnejšimi slovenskimi mestnimi občinami, pa izgleda še slabše, ko Novo mesto primerjamo z razvitim svetom. Gre za pomemben signal za Novo mesto in seveda za celotno Dolenjsko na poti v prihodnost, ki bo, če ne bo očitnih sprememb, precej žalostna. Zdi se, da Dolenjci res več kot na izobraževanje dajo na svoje zidanice v vinskih gorah. A to bi jih znalo drago stati.

Dežela zidanic

V novomeški občini je 13 511 stalno naseljenih stanovanj, kar bi pomenilo v povprečju 3 prebivalce občine na naseljeno stanovanje, skupna površina teh stanovanj pa je 1.055.196 m², kar pomeni 25,8 m² na prebivalca. Glede na stanovanjsko površino lahko to opredelimo kot zgleden stanovanjski standard, čeravno je nekoliko pod slovenskim povprečjem. V občini je tudi 1197 nenaseljenih stanovanj, sicer namenjenih stalnemu stanovanju. Naseljena stanovanja na Dolenjskem so v povprečju nekaj večja kot je povprečno slovensko (79,5 m² proti 76,8 m²), vendar pa na prebivalca pride vendarle nekaj manj stanovanjske površine kot je slovensko povprečje (25,5 m²/prebivalca proti 26 m²/prebivalca), čemur seveda botruje velikost gospodinjstev, ki je na Dolenjskem nad slovenskim povprečjem.

Vseh stanovanj skupaj (naseljena, nenaseljena, občasna) v občini je 16 456, torej povprečno celo le 2,4 prebivalca na stanovanje, s skupno površino 1.196.997 m² oziroma z 29,2 m² na prebivalca. Največ je dvosobnih stanovanj (5612), zatem trisobnih (4818), enosobnih (2975), sledijo pa štirisobna (1952) ter pet in več sobna stanovanja.

V občini Novo mesto je zgrajenih 10 751 stavb s stanovanji, od česar je kar 9031 samostojno stoječih hiš, 552 hiš dvojkov oz. vrstnih hiš, 315 pa je tudi večstanovanjskih stavb. Po deležu samostojno stoječih hiš se novomeška občina med primerljivimi mestnimi občinami s prednostjo uvršča na vrh. Za primerjavo velja reči, da ima ljubljanska občina, ki je po številu prebivalcev 6,6-krat večja, le 2,2-krat večje število samostojno stoječih hiš. Tudi Dolenjska kot celota bistveno izstopa iz slovenskega povprečja po deležu samostojno stoječih hiš med vsemi stanovanjskimi stavbami, na Dolenjskem je takšnih namreč kar 90 %, Škocjan jih ima celo 97 %, slovensko povprečje pa je 82 %. Pri deležu večstanovanjskih stavb pa celo mestna občina Novo mesto s 3 % ne dosega niti slovenskega povprečja, ki je 4 %.

Novomeška občina med slovenskimi občinami vidno izstopa po številu stanovanj za občasno uporabo (stanovanja za počitek in rekreacijo ter stanovanja za čas sezonskih del v kmetijstvu - torej vikendi in zidanice), kajti teh je tu kar 1748, s čimer se Novo mesto uvršča krepko na prvo mesto med slovenskimi občinami pred najbližje zasledovalce, namreč Trebnje (1587), Brežice (1070) in Piran (1065). Pri tem velja izpostaviti, da je v 13 dolenjskih, posavskih in belokranjskih občinah, tu stanuje le 8,8 % slovenskega prebivalstva, skupaj kar 8183 oz. 23 % vseh slovenskih stanovanj za občasno uporabo, teh je, kot zatrjuje popis, v celi državi 34 361. Dolenjska se torej izkazuje kot dežela zidanic in vikendov. Bo pa to gotovo tudi dodatno breme ob bližajočem se obdobju nepremičnin.

Smučišče Rog

Dolenjski smučarski raj?

Primož Kobe

Na področju Črmošnjic in Gač je obstajala tradicija smučanja že pred drugo svetovno vojno. Gače so bile že leta 1939 v Kočevskem vestniku označene kot smučarski center in razgledna točka. Ugodna snežne in vremenske razmere pa so na pobočja Kočevskega roga vsako leto privabliale množice smučarjev, kar je opravičevalo gradnjo prvega smučarskega centra na Dolenjskem.

In tako so se leta 1983 obrnila kolesa žicnic na Gačah. Od samega začetka je Krka Zdravilišča vsesokoli finančno skrbela za smučišče in ga vzdrževala tudi v obdobju desetih zim, ko cela Evropa ni imela snega. V tem času so se zgradile mnoge počitniške hišice in življenje na Gačah je zaživelo.

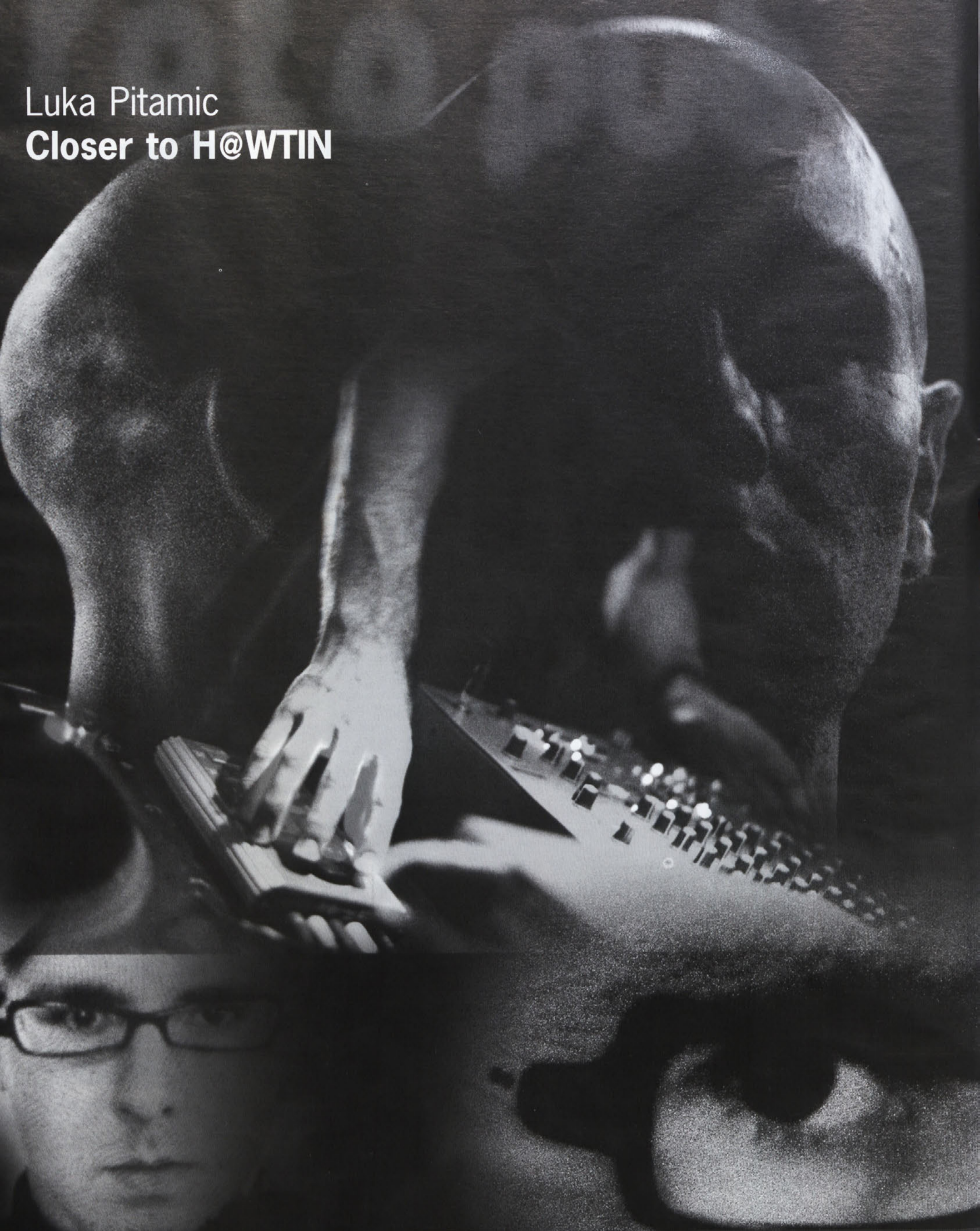
Vsesokoli se je vedelo, da se smučišče ne more širiti in razvijati samo od sredstev družbe Krka, zato se je kar nekaj let širila ideja o skupnem vlaganju v smučišče. In tako se je leta 2000 ustanovila družba SRC Rog Črmošnjice, ki je bila ustanovljena na podlagi širšega regijskega interesa osmih občin in družbe Krka Zdravilišča z namenom pospeševanja in razvijanja smučarskega turizma na območju JV Slovenije.

Od takrat se je Smučarsko rekreacijski center Rog Črmošnjice izredno razvil. Od ustanovitve družbe se je zgradila nova trisedežnica, smučišče je pridobilo umetno zasneževanje na progi A. Cene zemljišč v vikend conih so poskočile. Tisti, ki imajo svoje parcele, pa vneto gradijo nove vikende. Kaže, da je smučarski center v naglem vzponu in da se življenje vanj vrača. Tisti, ki so opozarjali na to, da je smučišče zgrajeno le na pol oziroma do tiste faze, ko je najmanj dobičkonosno, so imeli prav. Ob milih in zelenih zimah se ob naravnemu snegu, ki ni držal toplega »fena«, ki pripiha z morja, smučišča ni dalo vzdrževati v pozitivnih številkah. V zadnjih letih pa stičišče mrzlega celinskega in vlažnega mediteranskega zraka ugodno vpliva na količino snežnih padavin, tako da so Gače že tradicionalno prve v Sloveniji, ki dobijo sneg. Kljub novomeškemu godrnjačem, ki so obiskali Črmošnjice v času, ko je padlo 120 centimetrov puhastega snega, ki se ga praktično v prvih dneh ni dalo staptati, je bilo smučišče prek sezone dobro urejeno. Zavedati se moramo, da črmošnjiški delavci pri sami organizaciji in pripravi prog »orjejo ledino« in da ko gremo smučat na Gače, si ne moremo predstavljati, da se bomo nasmučali kot prejšnji teden, ko smo bili na Kronplatu. Res je, da so na začetku imeli nekaj težav, ki jih je bilo vedno manj proti koncu sezone. Pohvalno pa je, da letos ni bilo več takih čakalnih vrst, kot so bile v prejšnjih sezonah.

Smučišče zaradi slabega razvoja na področju prenočitvene dejavnosti zaenkrat živi še bolj od enodnevnih gostov, saj se ob razvijanju smučarske infrastrukture vzporedno ni razvijala gostinska in prenočitvena dejavnost. V prihodnje se bo na tem področju moralo nekaj storiti, saj bi edino tako lahko povečali obisk med tednom, ob slabem vremenu ter v tako imenovanih mrtvih tednih, ko je na smučišču slabši obisk. Sicer pa statistika gostov kaže, da sta dve tretjini gostov z Dolenjske, ostali pa prihajajo s Hrvaške in iz ostale Slovenije.

Smučišče zaradi slabega razvoja na področju prenočitvene dejavnosti za enkrat živi še bolj od enodnevnih gostov, saj se ob razvijanju smučarske infrastrukture vzporedno ni razvijala gostinska in prenočitvena dejavnost. Šola smučanja je sedaj eden glavnih promocijskih dejavnikov, vendar ne more biti nosilec turistične ponudbe. Treba je narediti celovito športno-rekreativno ponudbo ter programe in jih ob primernih materialnih, kadrovskih in organizacijskih pogojih primerno tržiti. Investitorji do sedaj oglaševanju niso namenili velike pozornosti, vendar se bo v prihodnje morala razviti konkretna vizija oglaševanja z nujnim oglaševanjem na spletu. Razmisliti pa bodo morali tudi o tem, kako se bo ob večanju smučišča večala tudi stavbna infrastruktura, predvsem gostinska in prenočitvena dejavnost. Če bo center nadaljeval še naprej tako strmo krivuljo posodobitev, ni bojazni, da se ne bi nekega dne to središče razvilo v večji smučarsko-rekreativski center v Sloveniji s pozitivnimi številkami poslovanja in neodvisnostjo od osmih občin in Krke Zdravilišča, ki ju sedaj podpirata.

Luka Pitamic
Closer to H@WTIN

Ohranjamo vaše spomine

- NOVO MESTO> Glavni trg 15, tel. 07 / 39 35 500
- NOVO MESTO> Novi trg, 07 / 39 35 510
- Ljubljanska 22 - TPC Hedera, tel. 07 / 39 35 514
- Podbevškova ulica 4 - Mercator Cikava, tel. 07 / 39 35 518
- SEVNICA> Trg svobode 9, tel. 07 / 81 63 540
- KRŠKO> Cesta krških žrtev 141 - PC TA-BU, tel. 07 / 48 81 520
- ZAGORJE OB SAVI> Cesta zmage 34 - Tržnica pod uro, tel. 03 / 56 25 430
- METLIKA> Cesta XV. brigade 17a - novi TC Spar, 07 / 36 91 530

FOTO
ASJA

www.foto-asja.si

FOTO: BOŠTJAN PUČELJ

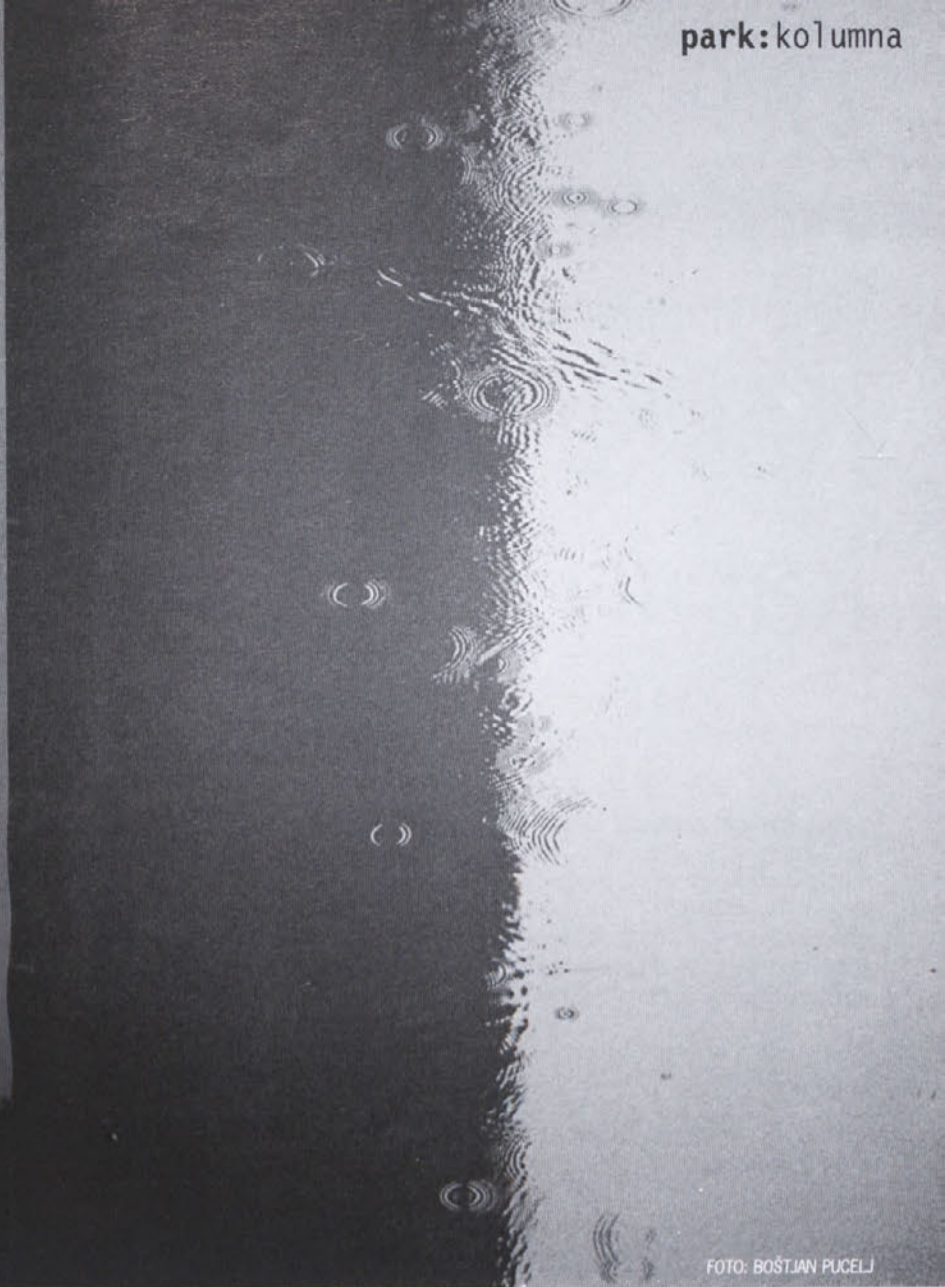

FOTO: BOŠTJAN PUČELJ

Hrupni biseri

Tina Ban

Verjetno bi v tej deželi težko našli večjo svetinjo kot je mir. Mir v smislu dvoumnega protinatovskega gesla »Mir nam dajte«. Mir v smislu »give me a break«. Ne moti, ne teži, ne vznemirjaj me! To iluzorno blaženo idilo pa najpogosteje ogroža hrup. Odnos do hrupa je resnično zanimiv. Zakaj je večina nestrpna do hrupa, ki je povezan z zabavo, manj pa do hrupa družinskih preprirov in nasilja? In zakaj se čez hrup prometa ali strojev ne pritožuje nihče? Ni ti ekologiji.

»Onesnaževanje s hrupom« je relativno mlad pojem. Le malo kje se zavedajo, da preglasne frekvence, s katerimi smo vsakodnevno posiljeni tisti, ki živimo v bližini prometnih cest ali velikih gradbišč, lahko resno poškoduje zdravje. Ogenj v občinskih strehah pa zlahka zanetijo preglasni koncerti, proslave ali drugi javni dogodki, ki jih organizirajo le nekajkrat na leto. Sporni so celo ulični glasbeniki. S Šušarskega mosta v Ljubljani jih včasih odpeljejo kar s policijsko marico.

Lanskega maja sem bila tudi sama priča vzorne občinske skrbi za javni mir. Toplega prazničnega popoldneva sem se sprehajala po praznih ljubljanskih ulicah. Razen nekaj lokalov na Rivi je bilo zaprto prav vse. Še McDonald's. Kar naenkrat pa je tišino napolnil žametni odmev: dum-dum, dum-dum-dum ... Pospešila sem proti Tromostovju, od koder so prihajali zvoki. Nigerijca, ki je s svojo džembo tako igrivo razbil praznični dolgčas, sta že obdelovala dva

najdem. Glasba, ki doni po cesti, ne prihaja z uličnega koncerta, ampak jo navija prodajalec piratskih zgoščenk. Vpitje za vogalom še ne pomeni javnih demonstracij, ampak je lahko le navaden ulični prepir. V odnosu do hrupa se pogosto kaže medgeneracijski prepad: generacija tranzistorjev proti generaciji hi-fijev. Vendar tudi ta je kulturno pogojen. Prva stvar, ki mi jo je v Mehiki pokazala 60-letna gospodinja, pri kateri sem najela sobo, je bilo dvorišče. »Tukaj imaš krasen prostor za fieste,« je dejala. Tu pa je mladim in podnajemnikom – kot potencialnim kršiteljem miru – že vnaprej napovedana vojna. »Lastnike stanovanj, ki kršijo hišni red, bodo lahko tudi izselili,« je naslov časopisnega članka, ki grozeče visi nad vhodom nekega bloka ob Celovški cesti. Tolerančni prag se razlikuje od osebe do osebe. Mojo ljubljansko sosedo na primer moti tiktakanje našega števca za vodo, zaradi katerega, pravi, ne more spati. Prihajala mi je prisluškovati v kopalnico, vendar ko tudi po tretji preiskavi nisva našli ničesar, se je očitno vdala v usodo. Od kulture je odvisno tudi reševanje težav s tistimi, ki motijo mir. Ustaljena ljubljanska praksa narekuje, da se pokliče policija. Do kršiteljev ne stopite osebno in problema ne poizkušate rešiti po mirni poti. Sosedu naj le crkne krava. In ker krave danes nima več, naj dobi vsaj položnico. V Španiji se sosedje, ki jim hrup ne dovoli spati, navadno pridružijo

Prvič v življenju me je bilo resnično sram, da sem prebivalka te miru zaprisežene dežele. Dežele, v kateri je mir postal agresor, ki ogroža človekovo svobodo do izražanja in ustvarjalnosti.

policaja. Le koga je lahko zmotil ob petih popoldne? V tem delu centra, kjer skoraj ni stanovanj? Bobnar se je izmazal, ker se je izgovarjal, da je tujec, ki ne pozna lokalnih zakonov. Povabila sem ga na kavo, ki mi jo je, že tako poklapan, še dodatno zagrenil s pripovedovanjem, da ravno prihaja iz Beograda. Tam je še z nekaj drugimi glasbeniki teden dni igral na uličnih jam sessionih. Prvič v življenju me je bilo resnično sram, da sem prebivalka te miru zaprisežene dežele. Dežele, v kateri je mir postal agresor, ki ogroža človekovo svobodo do izražanja in ustvarjalnosti. Ulice v slovenskih mestih ne morejo zaživeti – vsaj dokler se večina ne sprijazni z dejstvom, da urbana scena ni prostor miru. Mesto, v katerem vlada tišina, je mrtvo. V primerjavi s podeželjem je mesto posebej strpna do ne-miru, kaosa in tudi hrupa. Brez kaosa ne bi bilo mestne dinamike, ustvarjalnosti in ne napredka. Pripadamo civilizaciji mest. Zakaj se ne naučimo tudi živeti v njih?

Kadar koli potujem po bolj temperamentnem jugu, me mestni hrup vedno znova pretenta. Vznemirjena se oziram okoli sebe, da bi odkrila veliki dogodek. Pa ga nikoli ne

zabavi. Tudi v Dubrovniku poznajo svoje načine. Zadnje pivo smo v njegovih ozkih ulicah vlekli daleč čez polnoč, ko bi morali starogradske oštirje že izprazniti svoje kafiče. Plohe kletvic, ki so padale po nas, so bile med bolj miroljubnimi alternativami. Včasih pa so nas kar brez predhodnega opozorila zalili s škafofom vode.

Na moj odnos do preglasnih zvokov je odločilno vplivalo bivanje v študentskem domu. Od takrat naprej se nobena zabava, ki mi je kalila nočne ure, ni zdela preglasna. Hrup ni nikoli načel prijateljskih odnosov med prebivalci doma, saj smo se vsi sprijaznili z nenapisanim pravilom: potrpi, danes jaz, jutri ti. Vendar študentski domovi so druga realnost. Že nekaj let spet živim v svetu, kjer ljudje špičijo ušesa drug proti drugemu in pozabljajo, da najhujši hrup ni tisti, ki ga v nočnih urah proizvajajo človeška grla ali prsti, ki na mestnih ulicah ubirajo instrumente. Kako malenkosten je v primerjavi s težkim sopenjem tovornjakov, ki vsak dan vozijo mimo hišnega okna, ali cvilečim zaviranjem vlaka, ki se ustavlja v naseljih, ali bobnenjem gradbenih valjarjev in žerjavov, ki končujejo cestni križ po vsej Sloveniji. Je samo malenkost - v malenkostni deželi.

Vsega je krivo znamenje

Barica Smole

Čudna reč je usoda. Ali usodica, če želite. Obračaš, obračaš, pa se obrne po svoje ... Nisi vsega sam kriv niti zaslužen. Mnogo ti je dano v zibko, ostalo pa tako pridenejo drugi ... Recimo, da mi je usojeno, da pišem. Zadnjič ko me je navihana pesnica Katka vprašala, zakaj to počnem, mi ta odgovor še ni prišel na misel. Samo teorije, o katerih je med drugimi pisal mister Arthur (saj veste, kateri), so mi rojile po glavi; pa se mi nobena ni zdela čisto napisana na kožo. Ker se stvari zložijo same po sebi, se mi je naslednjega dne posvetilo, kako bi lahko bilo s tem.

Jim je za verjeti. Odprem zadnjič časopis, ob križanki se lepo od zgoraj navzdol razteza horoskop. Za leva (levinj, lepo prosim, ni) je pisalo, da bo ta konec tedna najboljši za pomladne norosti. Nedelja je minila in uresničilo se je: norela sem okrog štedilnika, na vrtu, z otroki na dvorišču, za likalno mizo ... To je odgnalo še zadnji prašek dvoma, ki sem ga gojila do napovedovanja usode, posebno, ker je bilo tisto na vrtu in na igrišču res zelo pomladno. A ne verjamete? Boste rekli, da nikoli ne preberete, kaj vam kažejo zvezde? Ali pa, tako, za hec in so pisci horoskopov šarlatani? Je že prav zapisano, vam rečem, samo brati ne znate tovrstnih reči. Recimo: piše, da boste srečali osebo, ob kateri vam bo vztrepotalo srce. Čakate, a dotične osebe (nje/njega) od nikoder. Zvečer ne morete zaspati, ker vas skrbi, da ste jo mogoče spregledali. Prav resno zbolite, ker je pomlad in za napovedano srečanje je natanko pravi čas. Morate k zdravniku in ko pred laboratorijem čakate med bledečimi in jokajočimi otroki, sklenete, da horoskopov pa že ne boste več brali, ker so čista neumnost.

To je odgnalo še zadnji prašek dvoma, ki sem ga gojila do napovedovanja usode, posebno, ker je bilo tisto na vrtu in na igrišču res zelo pomladno. A ne verjamete? Boste rekli, da nikoli ne preberete, kaj vam kažejo zvezde?

A vse je stvar perspektive. Stavim, da ste takoj ko ste prebrali o srečanju z neko osebo, pomislili, da je ta vam privlačnega spola in da vam bo srček zatrepetal zaradi ... Pa to v horoskopu (glej zgoraj) že ni pisalo. Spomnite se, kako vam je bilo pri tem črpajočem organčku, ko so vam v žilo zapičili iglo, da bi vam vzeli kri. Odsesala vam jo je natanko tista oseba, ki vam je bila poslana na pot od usode. Od prve do zadnje črke se uresniči, če si samo pripravljen priznati, da to, kar si predstavljate, ni to, kar je zapisano. Ko boste veliki in politiki, vam bo to zadnje kristalno jasno.

V neki resni reviji sem prebrala, da sem rojena v petem astrološkem znamenju, število pet pa numerološko predstavlja človeka kot bitje, ki ima zavest o sebi. Da je pet pomembna številka, vemo že iz osnovne in srednje šole, pa tudi zaradi petih krakov zvezde. Peto, kavzalno telo, piše tam, je posoda človekovega pravega, duhovnega jaza. Z vsem tem je povezana individualnost, od tod tudi ustvarjanje. Za hip se mi je zazdelo, da vem odgovor na Katkino vprašanje. Potem sem se začela spraševati, kako da pišejo kozorogi, ribe, biki, dvojčki ... Kaj neki piše v njihovih zvezdah? Pa v zvezdah tistih, ki so tudi iz znamenja levov, pa pečejo žemlje? Ker je vrag v podrobnostih, je najbrž hec v tem, da so tudi žemlje ustvarjene.

Za konec: v današnjem horoskopu mi piše: Občutek, da več ko razmišljate, manj vam je jasno, raste iz razporeditve zvezd na nebesnem svodu.

Ali pa to mogoče piše za device?

Vinko Möderndorfer

Kar je drzno, ostane, kar je lepo, preživi

Barica Smole, Damijan Šinigoj

Večer, ko smo zaključili klepet, se je močno prevešal v noč. Vprašanj je bilo veliko, a kakor je bilo pri mnogoizraznemu in plodovitemu pesniku, pisatelju, dramatik, režiserju ... pričakovati, je bilo odgovorov še več. »In zvezde niso nikoli tako blizu, da bi lahko našli vprašanja na vse odgovore,« pravi Vinko Möderndorfer v pesmi Bistveno v zbirki Temno modro kot september.

Gremo lahko povsem od začetka? Kakor da vas ne poznamo?
Kakor hočete.

Ste Ljubljančan?
Zdaj ja, drugače pa sem iz Cela.

Iz Celja?
Ne iz Celja, iz Cela.

In od tam vse poti vodijo v Ljubljano?
Šel sem na akademijo. V Celju se nisem nikoli dobro počutil. Komaj sem čakal, da grem. V bistvu se nikoli nisem vrnil, razen ko sem režiral v teatru, pa še takrat v bistvu ne zares. Vedno spim v hotelu, kakor da ne bi bil iz Celja ...

Zakaj?
Ne vem, Celje mi nikoli ni bilo všeč. Ampak saj mi Ljubljana tudi ni.

Tja hodite torej samo po nagrade ...
To pa res. Gledališče je bilo edina svetla točka, tam se je največ stvari dogajalo.

Torej tudi v Novem mestu ne bi živeli, glede na to, da nimamo gledališča?
Težko. Gledališče je center mesta. Čimprej si ga omissite!

Ste že v srednji šoli vedeli, da bo gledališče pravzaprav vaš poklic?
Ne, nisem vedel, vedel pa sem, da bom pisal. Pisati sem začel že v gimnaziji, nekako se mi je zdelo, da bom to počel, čeprav nisem vedel, kako in ali bo to dobro. Pisal sem poezijo, na akademijo pa sem šel bolj po naključju. Sošolka je hotela iti na igralsko akademijo in takrat sem prvič izvedel, da kaj takšnega sploh obstaja. Spremljal sem jo na pripravljavnih tečajih, ona se ni vpisala, sem se pa zato jaz. Čisto naključje, pravzaprav. Sploh nisem vedel, da v gledališču obstaja režiser. Me je pa gledališče v hipu začaralo.

Ste kot otrok obiskovali gledališke predstave?
Seveda, na abonmaje, da mi peto in šesto uro ni bilo treba iti k pouku. Smo sicer bolj ali manj sedeli zunaj, kadar pa sem šel noter, sem si več zapomnil kakor moji sošolci. Več sem imel od predstave kot oni. Že takrat sem vedel, da znam nekako bolj natančno videti stvari, ki jih drugi ne vidijo. Sem pa bil že takrat prepričan, da bo moj poklic literatura. Najprej sem hotel študirati zgodovino. Saj zgodovina je pravzaprav pripovedovanje zgodbic.

Kdaj ste začeli objavljati?
Ko sem bil star 17 let, so mi v Sodobnosti objavili neke pesmi. Urednik je bil Ciril Zlobec in ga je mogoče fascinirala moja mladost.

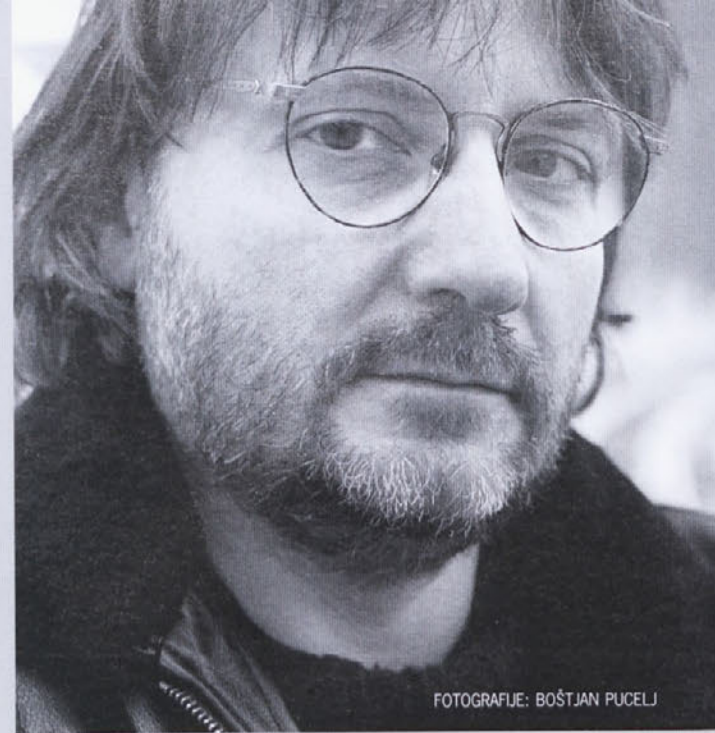
Morda je pa prepoznal veličino?
Ne, to pa ne. Mogoče so bile pesmi malce boljše od gimnazijskega povprečja, ampak če jih danes berem, niso nič posebnega.

Ste s poezijo v tistih rosnih letih lovili punce?
Seveda, to pa predvsem. Nisem pa pisal zaradi tega. Bil sem blazno fasciniran nad Kosovelom in nad Majakovskim. Še zdaj sem navdušen, prav prevzet nad njima. Pravzaprav nista tako zelo različna.

Želja, da bi študirali zgodovino, se opazi v vaših prozih delih.
Če opisuješ sedanost, jo tako in tako opisuješ z izkušnjami preteklosti. Mimo zgodovine ne moreš, je samo interpretacija. Čeprav želi biti zgodovina objektivna, seveda ni, ne more biti, ker nobeno pripovedovanje in zapisovanje zgodb ne more biti. Zgodovino pripovedujejo zmagovalci. Čeprav ... Stvari padejo na rešetko časa in na njem ostaja samo bistvo zgodbe. Tisto bistvo zgodbe pa morda lahko je neka objektivna resnica. Mora preteči veliko časa, da od zgodbe ostane srž. V knjigi »Nekatere ljubezni« je nekakšna fikijska rekonstrukcija nekih biografij in to je moja edina proza, kjer sem predstavil, kaj si mislim o zgodovini.

V romanu »Pokrajina številka 2« pravite, da današnja generacija nima lastnega življenja, ker nismo razčistili z zgodovino in se tudi zaradi tega zdijo današnje grozote virtualne.

Roman je žanrsko pisanje, triler, govori o tem, kako lahko nererefektirana zgodovina vpliva na generacije ljudi, ki z njo nimajo nič. Vsakdo pravzaprav začne živeti polno življenje v svojem času, ne v minulem, ampak človeška zgodovina je takšna, da preteklost lahko zelo usodno vpliva na sedanost oziroma prihodnost. Zdi se mi, da to ne bi smelo biti tako, ampak predvsem nekdanja vzhodna Evropa je bila in je zelo zavezana preteklosti.

FOTOGRAFIJE: BOŠTJAN PUCELJ

V zgodbi »Kondom z okusom po jagodah« gledate televizijo, grozote v Sarajevu, in se čutite krivi, ker ne ubijajo vas.

Znotraj nekih dogodkov kot posameznik lahko narediš zelo malo.

Dogaja se v Londonu in pravite, da vas nikjer ne duši tako kot med domačimi ljudmi. To pomeni, da veliko potujete?

Želim si veliko potovati, ja. Pa tudi grem vsako leto nekam, za dalj časa, ne samo za deset dni. Moraš iti vsaj za mesec ali dva, da začneš živeti, tako kot oni začnejo živeti, da te v tistem »becirku« sprejmejo za svojega, da te blagajničarke poznajo. Ko sem napisal to o dušenju, sem pred desetimi leti zares občutil, pa tudi danes ga še, ampak ne vedno. Danes me več ne duši, te slovenskosti ne čutim več kot manko, ampak kot kvaliteto.

Zato ker ste uspeli, ali ker se odpiramo?

Zato ker mislim, da ima majhen narod znotraj sebe več možnosti, ne v primerjavi z drugimi. Če si uporen in če zaupaš vase, lahko pri nas hitreje izdaš knjigo ali posnameš film. Če si trmast, če to res želiš. Ta možnost je drugje manjša, se mi zdi. Da je tega drugje manj, da je bolj vezano na trgovino. Ampak da sem to ugotovil, sem potreboval 40 let. Še deset let nazaj sem si želel, da bi bilo drugače. Ta majhnost se mi zdaj zdi tudi prednost.

Vitomil Zupan nekje piše, da je šel v tujino, med popolne neznance samo zato, da je ugotovil, koliko velja zares, brez reputacije, zgodovine ...

V redu je, če greš ven, da si sam nekje sredi velikega mesta, lažje narediš to samoanalizo. Absolutno lažje. Na nikogar se ne moreš nasloniti ... Kadar koli sem šel ven, sem ogromno pisal. Pisanje pravzaprav vedno pomeni ukvarjanje s samim sabo in ko si v tujini na nek način zelo zelo osamljen, lahko več razmišljaš o sebi. O svojem poreklu, narodu. Tujina je lahko stimulatívna.

Po AGRFT-ju ste postali režiser ...

Vmes sem vpisal tudi primerjalno književnost, ampak ni bilo časa za oboje. Po AGRFT-ju sem vpisal še filmsko režijo, ki je nisem končal, ker sem začel delati v teatru, in nekako se mi je zdelo, da to že znam.

Je bilo včasih lažje priti do dela? Danes se mi zdi konkurenca ubijalska.

Težje je bilo priti do teatra, v Dramo pa nemogoče. Moral si že nekaj pokazati, nepreizkušena te niso spustili blizu. Preden sem prišel v Dramo, sem naredil cel kup predstav v Gleju in dobil Borštnikovo nagrado. Danes to ni problem. Je večja konkurenca, ampak vsi pridejo do velikega odra. Miselnosti, da je potrebno nekaj prej pokazati, ni več. Danes je to zelo sproščeno. Celo brez akademije lahko režiraš, kar se mi zdi celo prav. Umetniške šole te nikoli ne morejo narediti za poklic, dajo ti lahko le ohlapno izobrazbo. Umetnosti se natančno ne da učiti. Največ se naučiš na svojih napakah, če si dovolj bister, da jih vidiš. Sam sem se največ naučil na svojih padcih ...

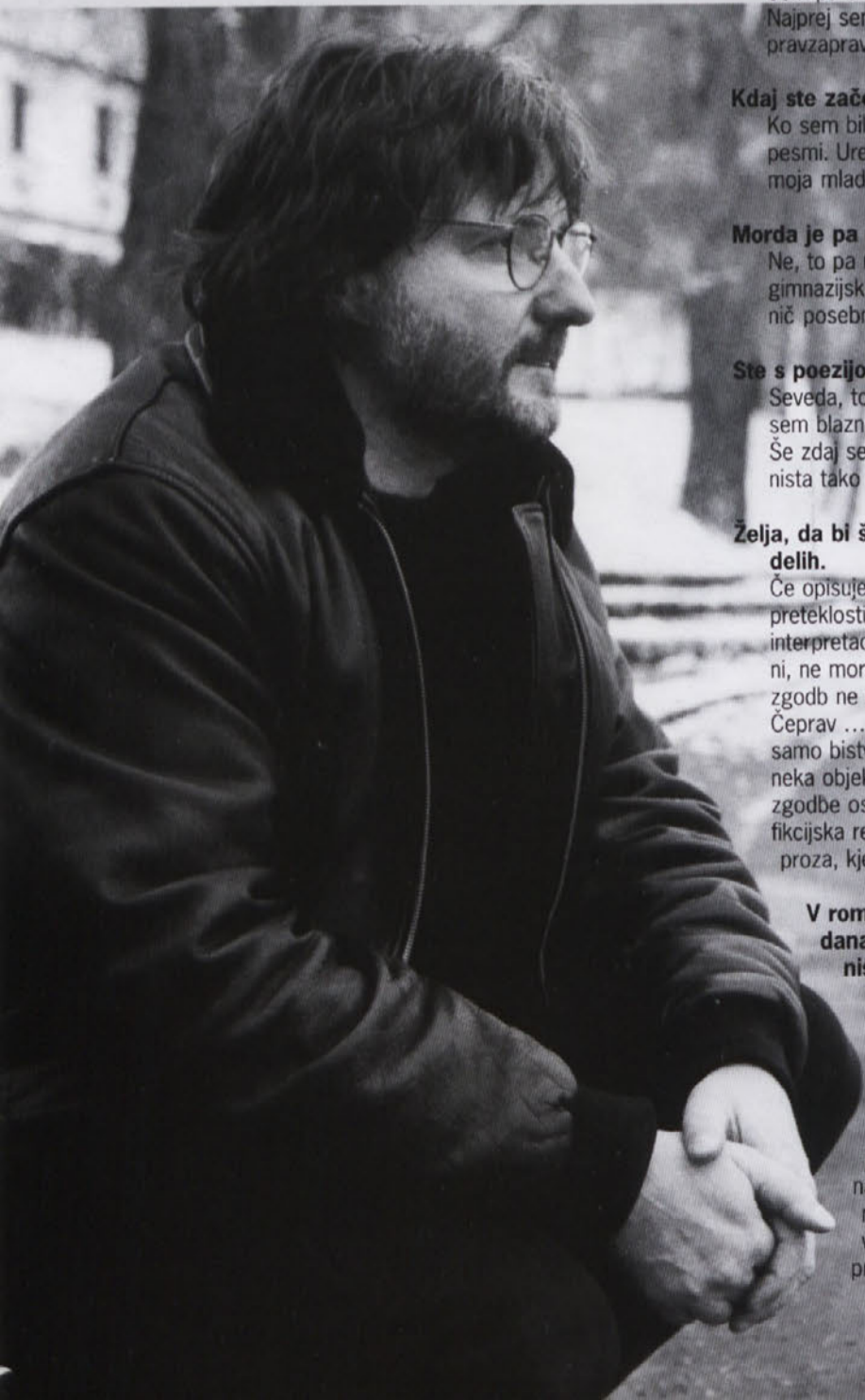
Ni videti kakšnih modric ...

O, pa sem se močno potolkel. A sem imel srečo, da so toliko verjeli vame, da sem tudi po padcih lahko delal naprej. Malce sreče je potrebno imeti, ne samo talenta, znanja. Znanja morebiti še najmanj.

Vaša generacija je zelo plodna.

Res je, dobra generacija smo bili. Janez Pipan, Taufer, Kobal, danes so sami direktorji, Igor Samobor, Zvezdana Mlakar, Matjaž Zupančič, Silva Čušin ... Še bi lahko našteval. Praktično vsi smo nekaj naredili iz sebe, kar ni značilno za današnjo generacijo. Hitreje se izgubijo.

Mogoče niti ne izgubijo, morda so takšni časi, da se vržejo v druge stvari?

Če končaš režijo, potem pa počneš nekaj drugega, to pomeni, da si se izgubil.

Profesorji izgubijo stik s prakso?

Saj morajo delati, ker drugače ne morejo predavati.

Mislil sem bolj na profesorje s slabimi izdelki ... Kako lahko učijo, vzgajajo, če pa učenec recimo vidi njegov slab izdelek?

Prepričan sem, da ti ljudje s slabimi izdelki ne mislijo, da so naredili slab izdelek. Film, predstavo, knjigo. Kar je normalno. Za svojega otroka nikoli ne rečeš, da je slab. To so tvoji dojenčki ...

Mar ni dvom sestavina umetnosti?

Seveda, pomembno je, da dvomiš vase. Mislim, da jaz imam to moč pogledati vase. Vendar mora preteči nekaj časa. Če bi takoj po premieri rekel, da si nekaj naredil za en klinc, bi bilo nekaj narobe. Čez kakšnih štirinajst dni, mesec ali leto pa že lahko. Čeprav ... podzavestno zagotovo veš! Zelo natančno. Pa še nekaj: dobri pedagogji so lahko slabi ustvarjalci in obratno. Veliko primerov je. In ena napaka nič ne pomeni. V življenju, če hočeš biti dober, moraš imeti možnost delati tudi napake. Šele potem se lahko razviješ. To je tako, kakor z rastjo otroka.

Kritika boli?

Nič več. Včasih pa je. Mislim, da imamo na področju literature več dobrih kritikov, gledališke kritike pa skoraj ni, razen Lukana. Časopisi prav prosijo ljudi, naj pišejo kritiko.

V hollywoodskih filmih, ki se recimo dogajajo v teatru, igralci vedno čakajo pozno v noč na prvo izdajo časopisa, da preberejo kritiko.

Tam to pomeni več denarja, več obiska, pri nas pa publika skoraj ne bere kritike, elita mogoče jo. Zunaj pa to res je tako. Videl sem zelo dobre predstave, ki jih niso več uprizarjali, ker so jih kritiki slabo ocenili.

Zunaj torej kritika ima takšno moč?

Ja, v eni ulici je 40 gledališč, turisti pa preberejo kritiko, da vidijo, kam iti. Kritike so zunaj bolj turistični vodiči. Pri nas pa kritika nima tolikšne moči, da bi recimo nek umetniški vodja prebral o nekem režiserju, ki je v Mariboru pridelal slabo kritiko, in se potem odločil, da ga ne angažira. Sami gledališčniki ne cenijo kritike, povsem upravičeno, pravzaprav, ker niso dobre.

Ampak literarna kritika pa včasih zelo boli.

Seveda, sam imam seveda raje, če me hvalijo, to mi godi, so pa kakšne kritike hvalile kakšno mojo predstavo, za katero sem vedel, da ni najboljše. In seveda obratno. Človek si mora sam postaviti merila. Sam sebi sem najboljši kritik.

Lahko rečemo še kaj o odnosu do kulture? V zgodbi »Vaja zbora« župan prilepi bankovec na čelo zborovodji ...

To pove vse. Kaj si ta župan, ki je en slehernik županov v tej dolini Šentflorjanski, in z njim oblast, misli o kulturi. Prepričan sem, da si misli natanko to, o čemer govori ta zgodba. Ni drugega komentarja.

Roman »Rdeča hudičevka«. Ženska z rdečimi lasmi. Fantazma?

Ženska je pobarvana, zato ima ta barva funkcijo nekakšne maske, ki jo nosimo v življenju. Barva je torej nekakšna metafora.

Koliko je mask v literaturi?

Veliko. Če ne bi potreboval maske, ne bi pisal. Ko pripoveduješ neke tuje zgodbe kot svoje, je tudi maska. Ko pripoveduješ zgodbo, ki ni tvoja, na način, kot da je, si nadevaš masko, hkrati jo pa tudi snemaš. Skrivaš in razkrivaš. Pripoveduješ zgodbo, ki ni tvoja, da bi povedal nekaj o sebi.

Pišete erotično prozo in poezijo. Imajo moški raje nedosegljive ženske ali tiste bolj »mesene«?

Nikoli nisem razmišljal o tem. Seveda so v življenju bolj in manj dosegljive ženske. Manj dosegljive so bolj zanimive, ker sproščajo več čustev. Če si nesrečen, lahko vase odpreš več vrat. Sreča je po malem zaslepljenost, nesreča je pa bolj temna, po njej moraš več tipati in morebiti več odkriješ.

Če prav razumem: Glede na vašo produkcijo – »Temno modro kot september«, ki je izšla pri Založbi Goga, je vaša 21. knjiga ...

... triindvajseta.

Torej, glede na vašo produkcijo lahko sklepam, da ste zelo nesrečen človek?

Sem srečen, ker lahko svoje stiske na ta način udejanjim. Zagotovo pa je res več tistih literarnih del, ki so nastala iz neke stiske kakor iz sreče. Totalno srečen misli, da mu ni treba nič več narediti. Sreča je blizu popolnosti in kadar si blizu popolnosti, ni nikakršne potrebe, da bi kar koli naredil.

Se vam zdi ironija edini možni način preživljanja časa tu in zdaj?

Ja, ste že odgovorili. Mislim, da je obraz ironije tudi edini pravi obraz zgodovine, zgodovina je vedno ironična, ker lahko pogleda dogodek v celoti.

Kadar koli smo se srečali, smo končali v kakšni dobri gostilni in potem izbrano jedli še bolj izbrane jedi. Izkazali ste se za pravega gurmana (pogovor v PEN-u je namreč prekinil natakarkar z vprašanjem o sladici). Ste v vseh stvareh takšen hedonist?

Mislim, da.

Pravzaprav se to vidi tudi iz vaše literature.

Na začetku sem imel problem, ker se s pisanjem res razkrivaš. V moji drugi knjigi, »Čas brez angelov«, sem zadnjo, tretjo novelo, napisal v ženski osebi. Hotel sem čutiti žensko, ne samo pisati kot moški in samo spol spremeniti. Ne vem, če mi je uspelo, ampak potem sem imel blazno slab občutek, kot da sem manj moški. Čeprav to ni bilo res, jasno, saj se lahko živíš tudi v vlomilca, ampak res sem imel slab občutek, ker kljub vsemu pišeš o sebi. Tudi ko pišeš o zločincu, pišeš o sebi. Odkrivaš neke zadeve, če hočeš dobro napisati ... Zdaj tega nimam več, sem pa potreboval nekaj knjig, da sem se tega znebil ...

Če pisatelj piše o sebi, kaj si potem misliti o Ellisu, avtorju Ameriškega psiha?

Ni tako dobra knjiga ...

Mislim o dobesedno bolni zločinski imaginaciji glavnega junaka ...

Ljudje smo sposobni marsičesa, če je čas pravi; to dokazujejo vojne. Profesorji so šefi taborišč, psihiatri zločinci, zdravniki mesarji. Ampak literatura to morda bolj razišče kakor znanost. Kadar pišeš, razgaljaš možnosti samega sebe, do kam seže tvoja duša, in če si v tem iskren, lahko najdeš brezna. Ki so seveda fikcija, ampak če hočeš delovati prepričljivo, se moraš v njih res živeti, jih raziskati. To je hoja po robu. Čeprav me pri Psihu moti konstrukcija, zdi se mi dobro napisan roman, nikakor pa ni dober roman.

Nekje napišete, da je bog ustvaril total. Kdo je zafrknil detajle?

Mi. Ljudje.

Vaša prva knjiga, »Krog male smrti«, je izšla, ko ste bili še na akademiji. Ste jo napisali na roke?

Na roke in kasneje prepisal na pisalni stroj. Potem pa so se že pojavili računalniki.

Mislite, da je bilo včasih pisanje bolj premišljeno?

Namreč, urejevalnik tekstov nam danes omogoča vrivanje stavkov, celih strani, misli ...

Seveda, bolj koncentrirano smo pisali. Če si se zmotil ali želel kaj dodati, si moral rezati, lepiti, brisati ... Zdaj res lahko pišeš bolj sproščeno ...

Izšla je pri Cankarjevi založbi. Oddali ste rokopis ...

In čakal dve, tri leta.

Danes, ko ste uveljavljen avtor in ko je že toliko založb, so stvari verjetno drugačne?

Ne. »Omejen rok trajanja«, ki je letos izšel pri Cankarjevi založbi, je bil napisan leta 1996. Z Založbo Goga sem dosegel rekord, da je knjiga izšla v dobrega pol leta!

Se spomnite občutka pri prvi knjigi? Tega verjetno pri tolikih knjigah ni več ...

O, pa je, je. Enako. Se veseliš, blazno se veseliš. Pa strah, da ne bo izšlo, pa kaj bo ...

Ste s ciklom »Moj dragi oče« iz zadnje pesniške zbirke poravnali vse račune?

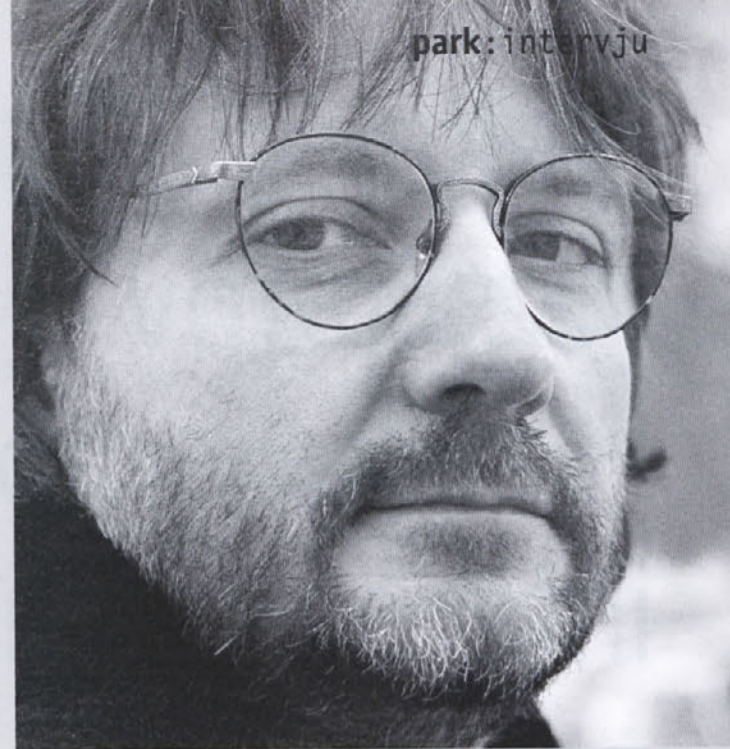
Mislim, da ne. Še vedno imam slab občutek, verjetno bo potrebno še kaj napisati.

Kako vijugate med poezijo, prozo, dramatiko, teatrom, filmom ...?

Vsaka zgodba sama priključuje obliko. Kakšna zgodba želi postati pesem in postane pesem, ima dah samo za pesem. Ena zgodba ima daljši dah, za prozo, kakšna ima bolj dramatičnega ... Če hočeš kar koli ustvariti, moraš živeti na način ustvarjanja. To je bistveno. Živiš zato, da ustvarjaš. Vse ostalo je stvar forme. Neke zgodbe so lahko samo radijske igre. Če veliko delaš, potem natanko veš, da je neka zgodba novela s sedemdesetimi stranmi. Če pa sem zgodbo za radijsko igro raztegoval v roman, sem jo na koncu vrgel proč. Zdaj pa natančno vem, kaj je kaj. Saj se še zmotim, a ne pogosto.

Si pustite sugerirati pri, recimo, scenariju?

Seveda. Ampak presodim, če je prav, boljše. Moraš pa biti odprt, ne smeš biti trmast. Moraš znati stopiti en korak nazaj in pogledati. Če pri filmu ali teatru dovoliš komu, da

doda nekaj svoje energije, je stvar lahko samo boljša. Saj na koncu si tako in tako ti podpisan, koristi imaš samo ti in tvoje delo.

Bolj slišite ali bolj vidite?

Vidim prizore in jih potem opisujem.

Se usedete in napišete?

Sem zelo discipliniran. Pomembna se mi zdi predpriprava, ureditev dneva, ko pišem. In pišem tudi, ko mi ni do pisanja, da ne izgubim ritma. Raje vržem proč, kot da ne bi napisal. Če spustiš, potrebuješ več zagona. Zagon proizvodnje je dražji od kontinuirane proizvodnje. Včasih se prav prisilim. Normo imam štiri strani na dan in jih raje vržem proč dvanajst, kot pa da bi kakšen dan nič ne napisal. Za trening pa vsak dan pišem tudi dnevnik.

Kaj nameravate storiti z njim?

Nič.

Ni za objavo?

Ne.

Ampak, vzemimo hipotetično: enkrat boste umrli. Ga boste na smrtni postelji izbrisali iz diska?

Ne, ne bom. Ga tudi na papir tiskam. Čeprav, ja, to je nekakšna dvoiličnost, priznam. Tisti, ki pravi, da dnevnik piše samo zase, laže! Tudi jaz pišem zato, da ga bo nekoč nekdo prebral, ne skrbi me pa, kdaj. Pišem ga pa ne toliko iz potrebe po nekakšnem beleženju, ampak ker bi rad obdržal pisateljsko kondicijo. V bistvu se preživljam z gledališčem in kadar delam gledališče, ne morem pisati. Če pa ne pišeš, zarjaviš. To je stroj. Beseda mora teči, potrebujem kondicijo ... Zdaj ko se pripravljam na film, ki ga bom posnel čez nekaj mesecev, imam napisanih že kakšnih 40, 50 strani, z namenom, da bom potem to izdal v neki knjigi esejev. Bo zelo zanimivo, kako nastaja film. Ampak je hkrati tudi del dnevnika.

Je to morda samo moj občutek, ali je letos res leto Vinka Möderndorferja? Kateri koli časopis odpreš, nekaj piše o vas ali pa o nagradah, ki jih dobivate.

Ne vem. Nimam pojma. Ne berem časopisov. Tudi kritik ne berem, pa to ni vzvišenost. Morda malo tudi strah (smeh). Imam pa še hude načrte. Želim si dobiti toliko časa v življenju, da bi lahko povedal vse, kar mislim, da lahko povem. V prozi se počutim kot riba v vodi.

Ampak nekje ste rekli, da je poezija mati vsega.

V to sem še vedno prepričan.

Kaj berete pravzaprav?

Vse, prav vse, največ časa imam za poezijo, berem pa seveda dramatiko, ker mi je to poklic in imam to rad.

Ste bili kdaj v »pravi« službi?

Ne, nikoli, sem pa trikrat ali štirikrat poskusil.

Niste zdržali?

Ne, niso me vzeli. Ko sem končal akademijo, sem si zelo želel službe, ker je bil to način, da preživim. Pa so me na radiu zavrnili. Ne vem, če je bilo to dobro ali ne. Čez deset let sem še enkrat poskusil, zdaj mi je pa že popolnoma vseeno.

Je bilo težko biti svobodnjak?

Pretežno, še zdaj je težko. Imam sicer srečo, ampak kaj bo, pa ne vem. Zdaj sem srečen, zelo srečen. Lahko sicer naštejemo seznam stvari, ki niso v redu, generalno sem pa srečen. S svojim življenjem sem postal zadovoljen po tridesetem, petintridesetem letu. Srečen pravzaprav pomeni to, če imaš kaj povedati.

Nekaj rezultatov raziskav rabe interneta pri nas

Primož Žižek

Raziskava Raba interneta v Sloveniji je najboljše meritev stanja na področju interneta pri nas. Vse od leta 1996 objavlja RIS svoja raziskovalna poročila, ki so bila dolgo vrsto let edina primerljiva referenca v Sloveniji (v zadnjih letih so se ji pridružile tudi raziskave www.monitor.si (Cati), SJM – raziskava slovenskega javnega mnenja, socio-demografske raziskave uporabnikov interneta (Gral Iteo) in medijske raziskave, ki vključujejo nove medije). Raziskava meri spletno obiskanost, značilnosti uporabnikov in trende uporabe interneta. V drugem sklopu raziskava meri tudi dogajanje na področju uporabe interneta v podjetjih, šolah, javnih institucijah. RIS spremlja tudi dogajanje na področju e-bančništva, e-nakupovanja, spremlja pa tudi zadovoljstvo različnih skupin uporabnikov z vlogo države. In kakšne so glavne ugotovitve zadnjih raziskovalnih poročil?

Stanje:

- 38 % slovenskih gospodinjstev ima dostop do interneta,
- 11 % slovenskih gospodinjstev bo pridobilo dostop v naslednjih šestih mesecih,
- 12 % slovenskih gospodinjstev pa še razmišlja o tem,
- v Sloveniji je 650.000 mesečnih uporabnikov interneta,
- dostop do interneta od doma ima 65 % mesečnih uporabnikov interneta,
- 96 % gospodinjstev dostopa do interneta prek računalnikov,
- 18 % gospodinjstev pa dostopa do interneta tudi s pomočjo alternativnih naprav (mobitel, digitalna TV...).

Uporaba:

Uporabniki interneta uporabljajo internet za:

- 87 % za iskanje splošnih informacij,
- 86 % za e-pošto,
- 85 % za osebne potrebe,
- 85 % za raziskovalno delo,
- 84 % za zabavo,
- 77 % za izobraževanje,
- 74 % za poizvedbe o storitvah in izdelkih,
- 64 % za poslovne potrebe,
- 56 % za informiranje o lokalnem dogajanju,
- 47 % za branje spletnih časopisov,
- 44 % za prenašanje glasbe,
- 42 % za igranje iger,
- 31 % za klepetanje,
- 26 % za obiskovanje erotičnih vsebin,
- 25 % za rezervacije hotelskih sob ali potovanj.

Zanimivo je tudi, da se je v dveh letih povečal odstotek porabljenega časa na slovenskem spletu s 37 % na 53 % vsega časa, porabljenega na spletu. Medtem ko se je povprečna poraba časa za strani na ameriških strežnikih v petih letih zmanjšala z 52 odstotkov na 18 %. To seveda pomeni, da smo Slovenci vedno bolj zadovoljni s ponudbo slovenskih spletnih strani.

Slovenija počasi stopica za evropskim povprečjem

Za boljši vpogled v stanje slovenske informacijske družbe si pogledimo še nekaj podatkov. Ministrstvo za informacijsko družbo je pred kratkim začelo objavljati tudi indikatorje razvitosti slovenske informacijske družbe, ki omogočajo vsaj približno primerjavo s članicami Evropske unije. Pogledimo najprej dobre lastnosti slovenske informacijske družbe, zaradi katerih smo lahko veseli. V Sloveniji ima tako v letu 2001 fiksne telefonske storitve 93 % gospodinjstev, v EU 86 %. Pri dostopu do interneta je Slovenija blizu povprečja EU. Pri uporabi mobilne telefonije pa smo celo malce nad povprečjem (SI 77 %, EU 75 %). Sedaj pa sledijo nekoliko manj vesela dejstva. Stanje na področju interneta v šolah je šokantno slabo. V Sloveniji (podatki za leto 2001) ima 100 osnovnošolcev na voljo le 3,5 računalnika, priključenih na internet, medtem ko imajo njihovi vrstniki v EU na voljo 11,5 računalnika. Srednješolci so še na slabšem, saj imajo na voljo 3,5 računalnika z dostopom do interneta, medtem ko lahko 100 srednješolcev v EU na šolah uporabi kar 15,4 računalnika z dostopom do interneta. V letu 2002 uporablja internet približno 40 % Slovencev, medtem ko je povprečje v EU nekaj prek 50 %. Na področju varnosti se stvari v zadnjih dveh letih v odstotkih niso bistveno spremenile. V Sloveniji imamo 51 varnih strežnikov na milijon prebivalcev, v EU pa je takšnih strežnikov 81. In posledice tega? Kar 40 % vseh uporabnikov interneta v Sloveniji je že naletelo na računalniški virus, medtem ko je imelo takšen obisk v EU le 23 % uporabnikov. Z nezaželenimi reklamnimi sporočili so zasipali že 56 % slovenskih uporabnikov interneta, medtem ko je v EU na takšen način trpelo bolj znošnih 35 % uporabnikov.

Zaključimo lahko, da poleg omenjenih tudi drugi indikatorji, ki jih tu nismo omenili, kažejo na to, da Slovenija za povprečjem Evropske unije zaostaja za približno dve leti.

Business & Economy
B2B, Finance, Shopping, Jobs...

Computers & Internet
Internet, WWW, Software, Games...

News & Media
Newspapers, TV, Radio...

Entertainment
Music...

Regional
Countries, Regions...

Society & Culture
People, Environment...

Education
College and University...

Arts & Humanities
Photography, Video...

Science
Astronomy, Space...

FOTO: ŽIGA VIRC

Pogovor o izsledkih raziskave Raba interneta v Sloveniji

Slovenska internetna pokrajina

Primož Žižek

Razširjenost svetovnega spleta je postal temeljni pokazatelj razvitosti družb po svetu. Lani so na Kitajskem prepovedali delovanje iskalnikov kot sta Google in Alta Vista, kar napeljuje na sklep, da je razširjenost dosegla svoj kritično maso in da se je ta medij dokončno uveljavil kot medij svetovnih razsežnosti. Da je vstopil v svet odraslih, govori tudi upočasnjena rast števila uporabnikov. Izredni profesor na FDV, dr. Vasja Vehovar, od leta 1996 vodi raziskavo Raba interneta v Sloveniji (RIS) in je tudi glavni raziskovalec projekta WebSM (Web Survey Methodology) v okviru Petega okvirnega programa Evropske komisije. Pravi, da je na svetu, v grobem, okoli milijarda uporabnikov interneta. Kot komentator slovenskega interneta in gost mnogih simpozijev ima »v rokavu« zanimive in uporabne informacije. Pred kratkim je skupaj z ministrom za informacijsko družbo Pavlom Gantarjem na novinarski konferenci predstavljal stanje interneta pri nas. Po njunem se Slovenija uvršča v povprečje evropske lestvice informacijske razvitosti. Po podatkih iskalnika Najdi.si je v Sloveniji ta hip na okoli 19.000 spletnih straneh objavljenih okoli 3,9 milijona spletnih dokumentov vseh vrst. Eden od ciljev raziskave RIS je meriti in interpretirati uporabniške navade Slovencev na spletu. RIS je večje število vzporednih raziskav, s pomočjo katerih raziskovalci anketirajo uporabnike, podjetja, šolske zavode ... Ob tem enkrat na leto izpeljejo tudi obsežno spletno anketo. Predstavljeni rezultati lahko pomagajo odškrniti tančico z resnice našega prehoda v sodobno e-družbo. Uradna statistika ne pove vsega, pa vendarle dovolj, da lahko dobimo občutek o tem, kje v valilnem kotlu nastajajočega novega sveta se nahaja Slovenija. Enter!

Gospod Vehovar, od 96 leta dalje spremljate razvoj interneta v Sloveniji. Videli ste vzpone in padce številnih projektov. Je Slovenija na pravi poti v primerjavi z najbolj informacijsko razvitimi evropskimi deželami?

Širitev interneta se ustavlja in znaša od 10 do 15 % letno, zato so se razmerja ustalila. Velikih skokov in sprememb v vrstnem redu ne bo več oziroma bodo vedno težji. Razmerje Slovenija EU je v grobem 45% : 53 % in ta zaostanek se v zadnjem času stabilizira. Na začetku meseca maja je bilo v Sloveniji okoli 650.000 uporabnikov interneta. Okoli 38 % gospodinjstev ima dostop do interneta. V podjetjih pa so razmere bolj ugodne, saj ima 93 % podjetij dostop do interneta, računalnike pa skoraj 40 % zaposlenih. Ob tem je približno 900.000 Slovencev vsaj enkrat že uporabilo internet.

Če izhajamo iz podatkov vaše raziskave, kako informacijsko »pismena« je povprečna slovenska družina glede na druge evropske države?

Slovenska družina je v spodnjem evropskem povprečju, edina specifičnost je, da je število informacijskih članov v povprečju manjše. Če karikiram, oče ali sin sta uporabnika, ostali pa ne. V EU je drugače, zato je zaostanek Slovenije bistveno večji pri številu uporabnikov kot pri številu gospodinjstev z dostopom.

Slovenski spletni trg (v mislih imam strani v slovenskem jeziku, ki so namenjene slovenskim uporabnikom) je glede na mnoge druge trge zelo majhen. Katere spletne strani v Sloveniji so najbolj priljubljene in od česa živijo? V tujini so glavni viri oglaševanje, nakupovanje in članarine. Kaj svetujete tistim, ki želijo na spletu nastopiti profitabilno?

Časi dotcomov so minili, kot veste. Internet posel postaja normalen posel, kjer veljajo vse siceršnje poslovne zakonitosti. Poleg tega pa internet postaja tudi nujna komponenta običajnih poslovnih aktivnosti. V grobem sta na voljo dve strategiji: gverilski marketing ali pa sodobno managementiranje podjetij, kjer z ustreznimi komunikacijskimi strategijami podjetja najde pravi pristop za nastop na trgu, ob čemer mora najti tudi primerne kadre. Vodilne slovenske spletne strani so Matkurja, Najdi.si, Mobitel, Siol, Telefonski imenik, slowwenia.com, email.si. Edina pomembna sprememba na lestvicah slovenskih spletnih strani, ki smo jo zaznali v zadnjih dveh letih, je velik vzpon iskalnika Najdi.si. Mimogrede, od tujih strani imajo v Sloveniji največji doseg Yahoo, AltaVista in Google. Mislim pa, da je malo strani, ki so profitabilne samo od samega interneta. Jih je pa precej, ki so na dobri poti. Glede nasvetov: biti čimbolj odprt in se dati informirati s čimveč strani, predvsem pa imeti način za rojevanje in negovanje idej.

Spregovoriva nekaj besed o vlogi države. V Italiji na primer je vlada vsem italijanskim državljanom, ki v tem letu dopolnijo 16 let, zagotovila subvencije pri nakupu računalnikov. Kritiki pravijo, da se pri nas zdi, kot da hoče država kontrolirati razvoj informacijske družbe. Kako lahko država vzpodbuja razvoj interneta?

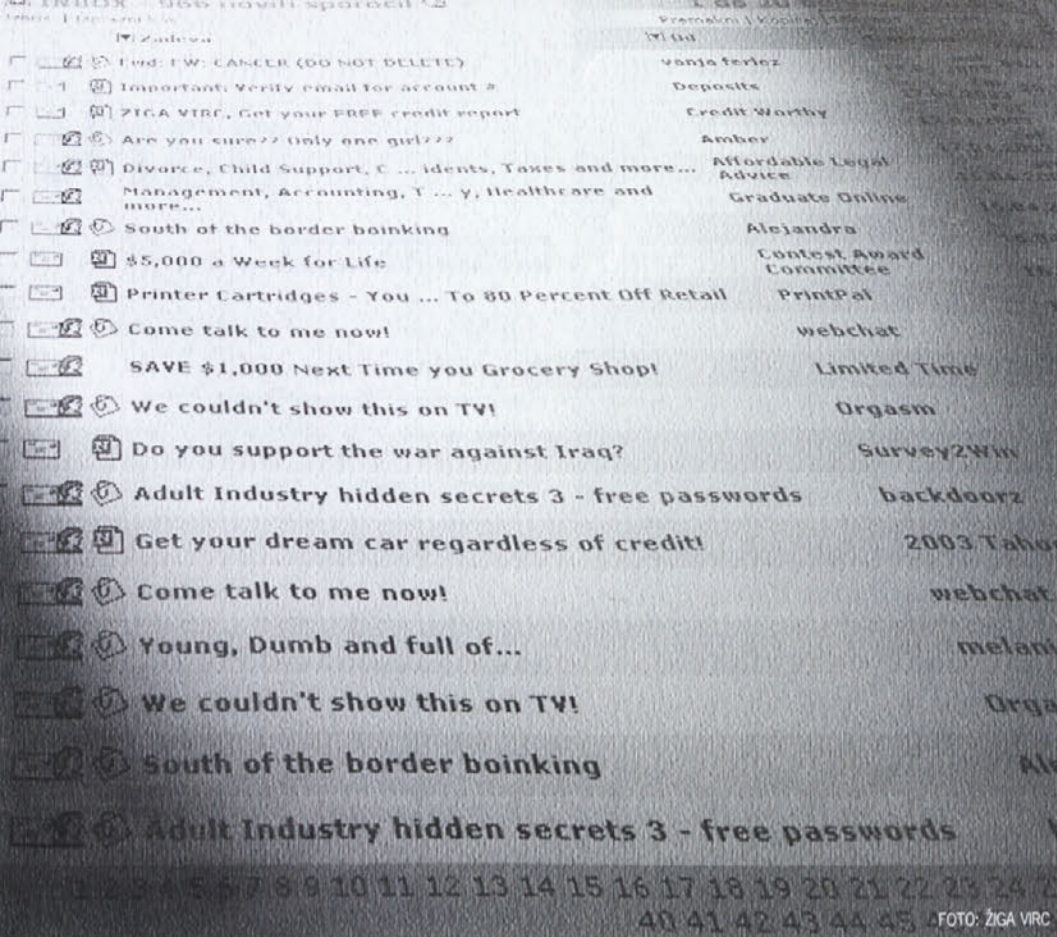
Poleg reguliranja, kjer so stvari pri nas zgodovinsko zapletene, ima država lahko pomembno vlogo pri odpravljanju ovir pri množični uporabi ICT. Pri nas je namreč interes za dostop od doma velik, enako velja za e-bančništvo in e-nakupovanje. Vendar obstajajo ovire: neizobraženost, predsodki (npr. sem prestar), finančne ovire (čeprav gre v resnici za majhna sredstva). Tu bi lahko država vzpodbudila hitrejšo širitev.

Rast je velika, nekateri pa opozarjajo, da ima vse večja vloga interneta tudi nekatere stranske učinke. Pred nedavnim je neki deček v Ameriki naredil samomor, pri tem pa so ga »kolegi« prek spletnega foruma in s pomočjo web kamere vzpodbujali z nasveti o tem, katere tablete naj pogoltne. Takšna vizija je za marsikoga zastrašujoča. Vendar brez interneta v 21. stoletju ni konkurenčnosti, ni dostopa do znanja, ni novih trgov ... Ustvarja se konflikt interesov. Kaj o tem menite kot sociolog?

Taka vprašanja me vedno čudijo. Ne vem, kaj se pričakuje od interneta. Praktično z vsakim predmetom lahko človek, ki to res hoče, naredi samomor, z nožem, kamnom, steklom ... Ravno tako se lahko »poškodujemo« tudi z internetom. Ampak te reči ne prihajajo z interneta. Vse ti problemi: zasvojenost, pedofilija, eksplozivni, zasebnost so neodvisni od interneta in normalno, da zavzamejo svojo specifično formo tudi na njem.

Kaj nas čaka v prihodnosti? Kaj se bo zgodilo z mediji v prihodnosti?

Osebnost pričakujem v naslednjih dveh letih pravo revolucijo s tretjo generacijo mobilnikov in z interaktivno televizijo (ter ADSL dostopom do številnih kanalov). To bo prizadelo vse klasične medije, ki bodo morali pokriti vse te segmente – v tiskani obliki, na spletu, na mobilniku. Ponuditi bodo morali interaktivnost, dinamičnost. Vse to pa zahteva pametne tehnološke rešitve, sicer je to nemogoče.

JUNK@MAIL

Matjaž Brulc

Ste se ob odpiranju elektronskih poštinih nabiralnikov že navadili na vsa tista pisma z vabljenimi ponudbami instant akademskih naslovov, ugodnih hipotek, najcenejših kuhinjskih krp in v trdo kuhane pornografije? Če vam junkmail še vedno povzroča tegobe, se lahko nekoliko potolažite s tem, da naj bi na elektronske naslove po vsem planetu vsak dan prispelo kar nekaj milijard tovrstnih pisem.

Skupni imenovalec teh pisem, znanih tudi pod izrazom spam mail, je njihova komercialna narava. Dokler obstaja možnost, da bo podjetje od več sto tisoč poslanih mailov pridobilo vsaj delček promila naročil, se takšno početje vsekakor izplača. Pri tem se izpostavlja legalnost in legitimnost teh marketinških prijemov, ki brezobzirno posegajo v zasebno sfero potrošnika. Dejstvo je, da stroški tovrstne (neželene) reklame čepijo na ramenih prejemnika, ki ob morebitnem prebiranju vsebin plačuje daljši priklop na internet. Poleg virusnih obolenj, s katerimi se lahko okuži vaš PC, pa je še najbolj sporno oglaševanje pornografskih strani, kjer tudi na naslove najmlajših prihajajo oglasi z eksplicitnimi seksualnimi vsebinami.

Z imeniki prek filtrov do potrošnika

Če ste uporabnik brezplačnega servisa elektronske pošte, vam je najbrž znano, da se nabiralniki zaradi omejene kapacitete in nerednega praznjenja zasičijo z odpadno pošto in tako postanejo neuporabni. Ponudniki spletne pošte skušajo takšne težave reševati s pomočjo t. i. antispam filtrov. Ti običajno temeljijo na večjem številu fiktivnih elektronskih predalov, v katere se lovijo naslovi spam gurujev, ki se s tem uvrščajo na črne sezname nezaželenih. Pošiljalci se tovrstnim

Zakon o varstvu potrošnikov določa, da lahko podjetje uporablja e-pošto samo z vnaprejšnjim soglasjem posameznega potrošnika, ki mu je sporočilo namenjeno. V nasprotnem sledijo denarne kazni (milijon SIT za zasebnika in tri za pravno osebo), ki jih zakon predvideva tudi v primeru, da potrošnik kljub izraženi želji o nepošiljanju še vedno prejema tovrstno e-pošto. Toda republiški tržni inšpektorat, pristojen za ukrepanje ob morebitnih sporih na tem področju, je do sedaj prejel le eno samo prijavo, ki je v postopku reševanja.

pastem izogibajo z ustvarjanjem novih naslovov, ki jih antispam rešeta ne prepoznajo, še dodatna slabost pa je nezanesljivost filtrov, ki včasih za nezaželena ožigosajo tudi pomembnejša sporočila.

Podjetja, ki svoje dobičke kujejo na medmrežnem nakovalu, imajo za pridobitev imenika e-naslovov kar nekaj možnosti. Ena od možnosti so masovni mailerji, ki preiščejo stran za stranjo na določenem serverju in ob tem požanjejo vse zabeležene elektronske naslove. Še učinkovitejši so programi, ki na določeni domeni (npr. Yahoo.com) izpišejo neskončno kombinacijo uvodnih črk in na vse dobljene naslove pošljejo pošto. Nenazadnje in najbolj enostavno pa je za peščico dolarjev kupiti že ustvarjene zbirke e-naslovov.

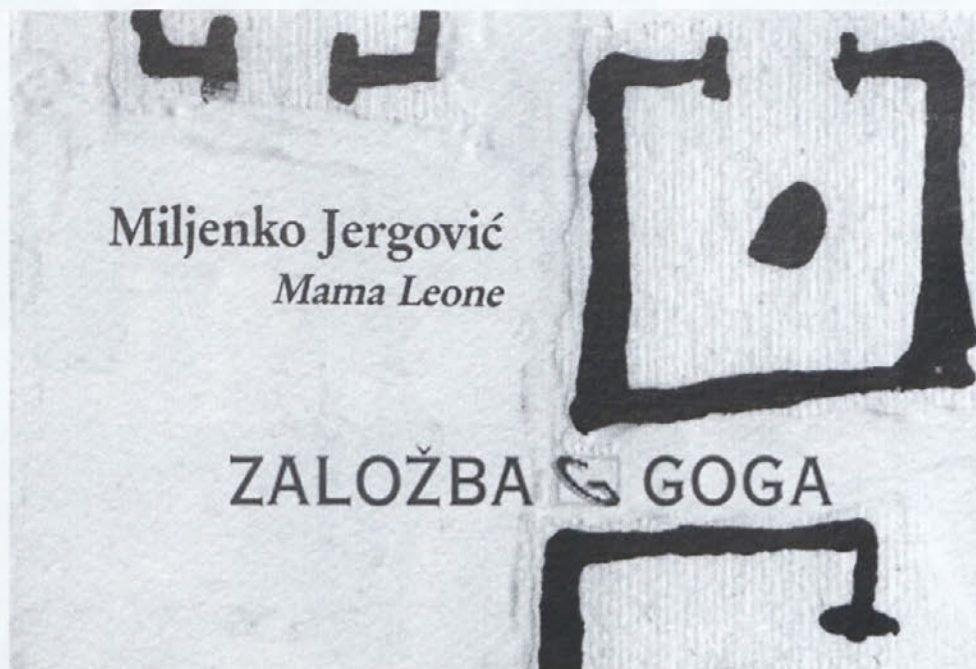
Zakonodaja po svetu ...

Antispam gibanja, ki nastajajo po svetu, niso kos strmo naraščajočemu trendu pošiljanja nezaželene pošte, zato se v zadnjih letih pojavlja vse več zahtev po zakonski regulaciji. V ZDA, iz katerih izvira največ tovrstne pošte, so na tem področju v nekaterih zveznih državah že sprejeli ustrezno zakonodajo in denarne kazni niso več nobena redkost. Tudi Evropska unija nalaga svojim članicam vzpostavitev ustreznih mehanizmov in ustanov, ki bodo zagotavljale večji red na polju internetne ekonomije. Kar se tiče nezaželene pošte, dopušča EU dve možnosti. Članice lahko tako v svoji zakonodaji izberejo t. i. opt out varianto, kjer je pošiljanje spam pošte dovoljeno in kjer mora imeti prejemnik zagotovljeno nenehno možnost izbrisa s pošiljateljevega seznama naslovov. Opt-in varianta, katero si je izbrala tudi naša država, pa prepoveduje pošiljanje pošte brez izrecne želje potrošnika.

... in pri nas

Slovenski zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu potrošnikov (Ur.l. RS št. 110/2002), sprejet konec lanskega leta in v veljavi od januarja letos, posega tudi na področje t. i. pogodb, sklenjenih na daljavo. Tu se skriva vsakršna komunikacija na daljavo, katere namen je sklenitev pogodbe za določeno storitev med podjetjem in fizično osebo. Zakon v 45. a členu določa, da lahko »podjetje uporablja e-pošto samo z vnaprejšnjim soglasjem posameznega potrošnika, ki mu je sporočilo namenjeno.« V nasprotnem sledijo denarne kazni (milijon SIT za zasebnika in tri za pravno osebo), ki jih zakon predvideva tudi v primeru, da potrošnik kljub izraženi želji o nepošiljanju še vedno prejema tovrstno e-pošto.

Slovenska zakonodaja na tem področju tako sledi evropskim smernicam. Nekoliko nejasno ostaja le vprašanje relevantnih dokazil, ki se v svetu elektronskega poslovanja kaj rada porazgube. Tržni inšpektoriat Republike Slovenije, pristojen za ukrepanje ob morebitnih sporih na tem področju, je do sedaj prejel le eno samo prijavo, ki je v postopku reševanja. Pristojnosti slovenskih inšpektorjev se seveda nanašajo le na domača podjetja, ki se pri internetnem poslovanju zaenkrat še držijo korektnih in uporabniku prijaznih metod. Ker obstaja majhna verjetnost, da boste dobili spam mail iz Slovenije, vam tako za obrambo pred pošto nesnago iz tujine ostajajo le bolj ali manj zanesljivi filtri ter nekaj dobre volje v kombinaciji s potrpežljivostjo.

Knjigarna Goga

Glavni trg 6
8000 Novo mesto
tel (07) 393 0 802
knjigarna@zalozba/goga.si

Delovni čas
pon - pet: od 9h - 19h
sob: 9h do 13h

Graščakinja : Brina & String.si

Glasbeni direktor: Vlado Batista

Brina & String.si: "Graščakinja"

GOGA *Musica*

album leta 2002 pri Gogi Musica!

- po izboru obiskovalcev spletnih strani Založbe Goga, Društva novomeških študentov in novomeške občine ter poslušalcev oddaje "Ritmi Sveta" na Studiu D
- • drugo mesto je zasedel album "Doktor piska počasni swing" Žabjak tria, tretje pa "Ishuan" skupine Caminoigra
- • • naročila na tel.: 07 393 08 01

Finale pokala ULEB

Sabina v velikem planu

Visoki domači ...
... in tuji gostje

Lepotici v občinstvu

Cvičkarija

Kraljice

Skeptični župan

Folklor

Vinogradniki ...

... in vinotrošniki

Navijači Perota Lovšina ...

... in Lojzeta Slaka

Mama Manka se pripravila na nastop

NAPOVEDNIK DOGODKOV

FILM

LokalPatriot – kinoteka
Dobrodošli g. Chance. Drama. Režija: Hal Ashby, igrajo: Peter Sellers, Shirley McLaine. Torek, 20. 5. ob 20.00. Vstop prost.
Posebno poročilo. ZF triler. Režija: Steven Spielberg, igra: Tom Cruise. Torek, 27. 5. 20.00. Vstop prost.

GLEDALIŠČE

Butelj za večerjo. Komedija. Tekst: Francis Veber, režija: Branko Djurič, igrajo: Bojan Emeršič, Alojz Svete, Alenka Kozolc. Produkcija: Teater 55. Nedelja, 1. junij, ob 20.00, Kulturni center Janeza Trdine. 2.300 sit, 1.500 za dijake, študente.

KONCERTI

Rock Otočec. Predizborna koncerta za neveljavljene skupine. Petek, sobota, 30., 31. maj, ob 21.00, LokalPatriot. 500 sit.

PLES

Terpsihora. Predstavitve letne produkcije. Četrtek, 22. maj, ob 17.00, Kulturni center Janeza Trdine. Vstop prost.

PIREDITVE

Rajajte in igrajte se z nami. Ob zaprtju razstave Otroške igre in igrače bo otroška folklorna skupina Kres s plesom in pesmijo predstavila stare otroške igre. Sobota, 17. maja, ob 10.00, vrtovi Dolenjskega muzeja. Vstop prost.

FOTOGRAFIJA

Natečaj revije Gea. Razstava izbranih fotografij, izbranih v kategorijah Neznana Slovenija in Zanimivi ljudje. Ponedeljek 19. maja ob 19.00, LokalPatriot. Vstop prost.

RAZSTAVE

Stilno pohištvo. Razstava je odprta od sobote, 2. junija. Dolenjski muzej.

SMEH

Večer smeha z gospodom Šinigojem. Damijan Šinigoj bo komentiral najbolj smešne stvari, ki jih je v zadnji 50 letih dobil po internetni pošti. Četrtek, 29. maj, ob 20.30, Knjigarna Goga. Vstop prost.

KNJIGA

Kristijan Muck in Evald Flisar. Literarni večer. K. Muck bo predstavil zbirko kratke proze Zvonove zgodbe, E. Flisar pa najnovejši roman Velika žival samote. Pogovor bo vodil Nikola Petrovčič. Četrtek, 29. maj, ob 18.00, Narodni dom. Vstop prost.
Andraž Polič. Avtor bo predstavil svojo glasbo in poezijo. Petek, 30. maj, 20.00, Knjigarna Goga. Vstop prost.
Maja Novak. Literarni večer. Avtorica bo predstavila svojo knjigo Mačja kuga. Sobota, 31. maj, ob 19.00, Knjigarna Goga. Vstop prost.

PREDAVANJA

Kenija: plezanje na goro Poi. Predavatelj Rok Šišernik. Sobota, 24. maj, ob 20.00, Knjigarna Goga. Vstop prost.
Indija. Potopisno predavanje. Predavateljica: Andreja Jernejčič. Sreda, 28. maj, ob 19.00, LokalPatriot. Vstop prost.
Tradicionalno predavanje Dr. Novška ob Dnevu mladosti. Iz balkona Rotovža bo direktor Potlača Dr. Novšek predaval občanom. Nedelja, 25. maj ob 12.00, Glavni trg. Vstop prost.

Pogovor s pevcem
Mirom Tomšičem

Dom za sanje

Anja Rebolj

Dolenjska skupina Dom za sanje, ki v današnji zasedbi deluje od leta 2001, se zadnje čase vse bolj prebija na glasbenem trgu. Odmevna je bila predvsem njihova uvrstitev v finale TV oddaje Orion. Pogovor z vodjem skupine Mirom Tomšičem je potekal o začetnih korakih skupine v prepoznavnost ob »(po)sušitvi pljunka«.

Pred kratkim je izšla kompilacija, na kateri se je pojavilo tudi vaše ime.

Sredi aprila je izšla kompilacija založbe Play records. Na njej sta tudi naši skladbi Bumerang in Enkrat vse mine. Je za promocijske namene in naj bi bila poslana okoli sedemdesetim radijskim postajam. Za nas je to dobra reklama, glede na to, da smo zaenkrat še brez svojega CD-ja in spota.

Skoraj v istem času ste nastopili na Orionu.

Kakšne so bile priprave nanj?

Priprave so bile dokaj intenzivne. Veliko časa smo porabili za iskanje oblek, saj je bila ideja, imeti popolnoma neorionovsko podobo, primerno naši energiji in skladbi sami. Kar nekajkrat smo vadili pred ogledalom. Dejstvo je, da ljudje glasbo najprej gledajo in šele nato poslušajo. Na žalost. Nastop je zato celo bolj pomemben od glasbe. Če bi bil ta nastop pred dvema letoma, ko smo se prvič prijavili na Orion, se gotovo ne bi tako dobro izteklo kot sedaj. Zdaj smo kot skupina veliko bolj zreli in se zavedamo, kako se tem stvarjem streže. Sam Orion pa je za razliko od ostalih tovrstnih televizijskih tekmovalnih delikaten, ravno zaradi tistega pogovora z Blažko na začetku. Tukaj se zelo rado zgodi, da človek otrpne, se zaplete, ker so vprašanja spontana in čisto nič pripravljena vnaprej. To je že prvi preizkus in priložnost, da prepričaš in pritegneš gledalce, ali pa ravno nasprotno. Za prvič mislim, da smo se odrezali zelo dobro.

Kaj ste pričakovali od nastopa? Kakšni so vaši občutki sedaj?

Občutki po dobrem odzivu gledalcev in seveda uvrstitvi v finale po izboru strokovne žirije so prijetni, predvsem zato, ker smo šli v oddajo popolnoma brez pričakovanj. Pomembno je bilo le to, da čim bolj izvedemo nastop in se kar se da najbolje predstavimo širšemu občinstvu. Enako je s pričakovanji za finale.

Kako pa se pripravljate na zaključni Orion in kaj vam pomeni?

Priprave za finale so podobne kot prej, le da je sedaj več stvari, ki se ponujajo in jih je pametno izkoristiti sedaj. Predvsem je treba poskrbeti za intervjuje, članke in dodatno reklamo za finale in novo spletno stran domzasanje.com, ki je bila objavljena kmalu po nastopu. Stvari je veliko in nikoli jih ne zmanjka. Zato je Orion le nova stopnička na naši poti, nova izkušnja in predvsem dobra popotnica za naprej.

Opazile so vas tudi dolenjske radijske postaje. Po našem nastopu na TV Slovenija smo postali

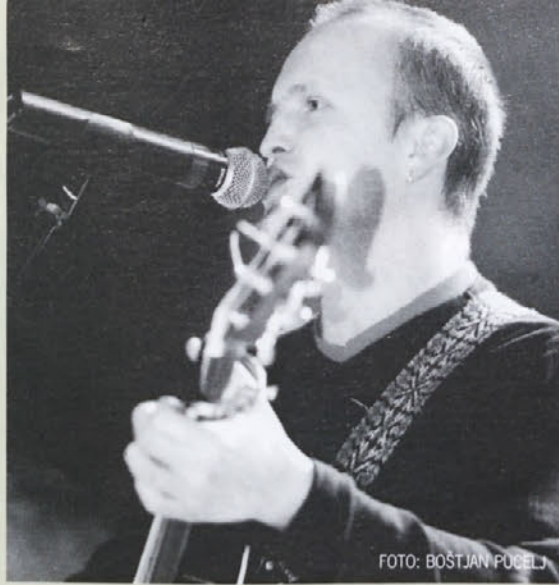

FOTO: BOŠTJAN PUČELJ

zanimivi predvsem za lokalne radijske postaje, tako da se obe skladbi vrtita presenetljivo veliko. Enkrat vse mine je bila hit tedna na Studiju D, medtem ko je bil Bumerang pesem tedna na Radiu Krka, na radiu Max pa se je uvrstil med maksimalne tri. Na lestvici Radija Krka se tudi dobro držimo, za en teden smo pristali na samem vrhu. Začeli so se tudi intervjuji.

Kaj sledi?

Kmalu po finalni oddaji bomo začel intenzivno nastopati, saj so bili nastopi za nekaj časa postavljeni na stran.

Razmišljate o spotu?

Seveda. Brez spota danes ne gre. Zaenkrat je vse skupaj še v osnutkih. Zagotovo pa bo to spot za Bumerang in ga nameravamo snemati poleti.

Kaj pa o plošči?

Posneti svojo samostojno ploščo so sanje vsakega glasbenika. Z nami ni prav nič drugače. Skladb imamo za dve plošči. Poraja pa se vprašanje, ali je pametno najprej posneti ploščo in šele nato spot. Trenutna situacija za skupino je vse prej kot rožnata, saj ima danes že skoraj vsako gospodinjstvo poleg mikrovalovke, mikserja tudi pekač za CD-je. Stvar bo veliko bolj jasna po Orionu.

Kakšni so vaši cilji?

Dolgoročno je naš cilj ustvariti si svoj prostor na slovenski sceni in svoje ime, znotraj katerega bomo lažje ustvarjali svojo glasbo.

Kakšna je vaša glasba? V čem ste drugačni od drugih bendov?

Sprva je bila naša glasba akustična. Preigrali smo lirične skladbe, iskali svoj izraz na najbolj naraven način. Bolj ko je bend zorel, bolj smo se začeli spontano odmikati od prvotnega koncepta. Danes zvenimo bolj kompaktno, predvsem pa energično. Govoriti o sami zvrsti je dokaj težko, posebno če se ne obremenjuješ s tem, kaj bi rad igral. Ves čas iščemo svoj stil, svoj izraz, kolikor je to v današnjih časih sploh mogoče. Mislim, da je naš zvrst »nekje vmes«. Lahko zvenimo čisto pop, a že naslednji trenutek nas odnese v rokarske vode.

Kakšne kritike doživljate?

Veliko je dobrih, seveda so pa tudi negativne. Dobre so spodbuda za naprej, slabe pa je vedno dobro oceniti in iz njih izluščiti konstruktivne stvari. Je pa nasploh značilno za Slovence, predvsem za nas Dolenjce, da se najprej popljuje in šele po posušitvi pljunka pogleda, kaj se sploh spodaj skriva (smeh).

Kakšno je vaše mesto med dolenjskimi bendi?

Vedno je težko govoriti o samem sebi. Smo skupina, ki je trenutno še brez svoje plošče in spota, zato je naše mesto v tem pogledu popolnoma jasno. Sicer pa od samega začetka ustvarjamo avtorsko glasbo in vse do sedaj smo vse naredili popolnoma sami, brez producenta, seveda v okviru svojih zmožnosti. Dejstvo, da lahko brez problema funkcioniramo tako v studiu kot na odru in pri tem ohranimo svojo pristnost, pa nas uvršča na popolnoma drugo oz. drugačno mesto.

Razstava grafik iz Albertine

Knjižnica Frančiškanskega samostana Novo mesto
od 22. aprila do 25. maja 2003

Matjaž Brulc

Ob svetovnem dnevu knjige so v Frančiškanskem samostanu pripravili razstavo grafik iz avstrijske državne zbirke Albertina. Razstavljenih je dobra polovica grafik, ki so bile leta 1921 na Dunaju ponatisnjene v posebni mapi največjih grafičnih mojstrov in te zbirke iz obdobja med 15. in 17. stoletjem. Edini izvod v Sloveniji je shranjen v Župnijskem uradu v Škofji Loki; zdaj na ogled v Novem mestu je bila nekoč ta mapa del umetnostne zbirke dr. Janeza Veiderja.

Grafični medij se je v Evropi pojavil ob izteku štirinajstega stoletja, ko so na stari celine osvojili tehnike, ki so jih na Kitajskem poznali že dolga stoletja. V isto dobo sovpada nastanek prvih evropskih manufaktur papirja, ki so s svojimi izdelki izpodrinile nadvse drag pergament in tako omogočile razcvet grafike. Ta postane v hipu zelo popularen medij, nizka cena in velika dostopnost sovpadata z razvojem krščanskega humanizma, kjer je vernik bolj kot doslej prepričan lastni meditaciji ob besedi in sliki. Vsakomur dostopne verske in posvetne podobe, knjige z ilustracijami ter nenazadnje tudi igralne karte se v tem trenutku zrastejo v tkivo vizualne izkušnje evropskega človeka.

Kronološko se zbirka izbranih del začne z lesorezi, ki predstavljajo najstarejšo grafično tehniko; razstavljeni Križev pot se tako ponaša z zaviljivo datacijo z začetka petnajstega stoletja. Lesorez sicer srečujemo vse do današnjih dni, a njegov začetni primat v petnajstem stoletju kmalu izpodrine nova tehnika bakroreza, v kateri je izdelana tudi večina razstavljenih del.

Grafika z naslovom *Sibila in cesar Avgust* (ok. 1450) nemškega mojstra E. S. tako že zgodaj opozarja na likovni potencial bakroreza. Na tej točki se srečamo s silnim vplivom grafike kot posrednikom novih likovnih smernic med umetnostnimi središči in oddaljenimi provincami. Grafični listi so zelo hitro potovali prek kontinenta, dela omenjenega gornjerenskega mojstra je že desetletje po njihovem nastanku poznal tudi mojster Bolfgang, ki je v naši deželi s poslikavo kora v cerkvi na Mirni uveljavil modno inačico poznogotskega realizma.

Virtuoznost in minuciozna linija, ki ju omogoča bakrorez, se prek del mojstrov, kot je bil na primer Martin Schongauer, stopnjuje do prvega in dolgo nepreseženega vrhunca, ki ga s svojim obsežnim opusom, iz katerega je črpala vsa tedanja Evropa, predstavlja Albrecht Dürer. Albertina hrani kar 130 Dürerjevih grafik, od katerih so tri na ogled tudi na novomeški razstavi. Izmed teh omenimo žanrski motiv *Vojakov* (1495), ki se poleg umetniške vrednosti ponaša z nespornimi dokumentarnimi kvaliteta.

Na pragu šestnajstega stoletja se severnjaška umetnost prelije z renesančno občutenimi novostmi, ki prek Alp tako na ikonografski kot formalni ravni vdirajo iz Italije. V tem času se pojavijo ene prvih upodobitev akta; *Jezni amor na*

rogli (1533) Hansa Leinbergerja in Dürerjev *Herkul* (1504) sta le dve izmed tovrstnih del, ki so takrat nastajala po vsej Evropi. Še ena novost je samostojna upodobitev krajine; le-to z razstavljenimi deli zastopata Albrecht Altdorfer in Hirschvogel Avgustin. *Daveča smrt* (1514) ekspresivnega Hansa Burgkmairja in *Čarovnice* (1510) Hansa Baldunga Griena pa spadata med za šestnajsto stoletje tako značilna dela z moralističnim predznakom, kjer golota ne služi izključno le paši za oči.

Italijanske mojstre na razstavi zastopata manierist Marcantonio Raimondi, ki velja za očeta grafičnega reproduciranja slik, in pa Andrea Mantegna, eden ključnih umetnikov zgodnje renesanse. Mantegna z delom *Boj z vodnimi kentavri* nakazuje mediteransko razumevanje likovne problematike golega človeškega telesa. Sorodne, a skoraj stoletje mlajše poudarke zasledimo na grafiki *Vesoljni potop* (1544) Diricka Vellerta iz Antwerpna. Tu že odmevajo herojske Michelangelove figure in manierizem, ki so ga v Italiji iz prve roke spoznavale mlajše generacije severnjaških umetnikov.

Ker je žal razstavljen le dobra polovica grafičnih listov iz omenjene mape, je sedemnajsto stoletje zastopano z nekoliko manj deli. V tem stoletju zacvetijo novi umetnostni centri in ena izmed umetniških velesil je vsekakor Nizozemska ter tam delujoči Rembrandt. *Ženska s puščico* in *Marijina smrt* (oboje 1639) sta dve radiranki iz njegovega ogromnega opusa, s spontanostjo in virtuoznostjo tako še enkrat dokazujeta mojstrovo nesporno prvenstvo v umetnosti tedanjega časa in prostora. Izmed nizozemskih *kleinmeister*, ki so delovali pod Rembrandtovim vplivom, je na razstavi zastopan Adriaen van Ostade z upodobitvijo *Kmečkoga plesa v gostilni* (1647). Že skoraj antropološki prizor se navdihuje pri tedanjem vsakdanjku ter s skritim prstom morale žuga proti razbrzdani gostilniškega življenja.

Na koncu omenimo še najvidnejšega mojstra francoske grafike prve polovice sedemnajstega stoletja. Italijansko šolani Jacques Callot je bil silno vpliven avtor, ki je presekal z manierizmom šestnajstega stoletja in odprl pot francoski umetnosti v prihajajočem stoletju. Z žanrskimi prizori in verističnim dokumentiranjem takšnih viharjev kot je bila tridesetletna vojna velja Callot za prototip umetnika, ki se prek svojega dela kritično odziva na dogodke v družbi.

Ena redkih razstav, ki v domačih logih nudi vpogled v umetnostne dosežke minulih obdobij, je vsekakor vredna ogleda, saj predstavljena mapa z jagodnim izborom grafik nekaterih ključnih avtorjev sijajno zarisuje zgodovino evropske likovne umetnosti med 15. in 17. stoletjem. Tako lahko na koncu kvečjemu obžalujemo, da ni na ogled postavljenih vseh 66 grafik te grafične mape.

SOUND ATTACK - TWENTYFOURSEVEN (DALLAS RECORDS)

Kako se reče tej zvrsti glasbe? Tup tup tup tup? Recimo. Toda tale tup tup našega dueta Sound attack je kljub velikim imenom sodelujočih in njihovih profesionalno oddelanih deležev in predelav žal le sterilni dolgčas, najhujše najhujšega. Je kot opustošena pokrajina, ki ji samooklicani veliki arhitekt z vso resnobnostjo vdihne svojo bedno in patetično vizijo v želji povedati nekaj. Pove pa seveda več kot nič. Da lahko pogled na kako stvar ali kakšen drug malenkosten dogodek izzove hud notranji pretres, razumem. A da nekdo iz žalostne ljubzenske izkušnje naredi plitvo in povsem neprizadevajočo pesem, tega ne morem razumeti drugače, kot da ne ve, kaj dela, ali pa se ob tem počuti presneto nečloveško, kajti to je glasba za ljudi brez razvitih čustev in lastnih besed. To je glasba za neprebojne. Za neprebojneže svetovnega formata, saj le v tem obstaja možnost, da preživi kak dan ali dva in morda še pol. Žal mi je za temi telesi in za njihovimi izgubljenimi dušami. Žal mi je za vsako sekundo skaljene tišine. Da bi ja veter pihal proč in odnesel te preklete zvoke. Naj umrejo, če ostajajo polni praznine. Naj se raztreščijo ob kamen, ki ga prinašajo. In ne mašite ušesa in sebe ne privezujte na jambor, ker še nikjer ni siren.

SLON IN SADEŽ - KABARE (CELA PAMETNA ZALOŽBA)

Začudo, predstavlja se nam še en duet. Za razliko od prejšnjega, ta v svojo službo ne vzame primitivnega subjekta, temveč mnogo močnejši, debilni subjekt. Na tej plošči namreč najdemo vloge debilov, ki so vseskozi prežeti z aktualno aktualnostjo slovenskega in vsega sveta. Ta plošča je vroča sedaj tako kot nikoli. Za razliko od zgornje, ki je blazno resno napihnjena, je to igra, ki je, kot prvo, obskuren humor, in kot drugo, debilna realnost. Slon in sadež z lahkoto primerjamo z iztokom Mlakarjem, le da tu najdemo stvari bolj radikalne. Njun stil izražanja je poetični obskurni humor skozi različne glasbene stile, od regija do repa ujete v pesmih pod zaporednimi sodimi številkami na plošči. Lihe številke pa prinašajo povezujočo radijsko igro, ki ureja vse pesmi v celoto in celo ploščo samo vase. Hmm, smisel za red? Tudi prav. Plošča je zanimiv nov cvet današnjega mladega kritičnega duha, čeprav v glasbenem smislu ne pomeni veliko. A vseeno, to je tisto pravo, kar nudi užitek, če niste prestari za razburljivi svet. Je kot avdio kabare, ki nas ponese čez globoki in umni ta svet, v katerem se dogaja vse preveč primerov, ki silijo človeka v anekdotično grozo. Ne spreglejte. "Slon in sadež ma vas rad"!

Janez Lamovšek

FOTOGRAFJE: BRANKO BABIČ, BOŠTJAN PUCELJ

S skiroji čez Gorjance

Gospod Karlos se je pred kratkim odločil, da bo zamenjal vozilo. Legendarna lada mu je razpadala pred očmi, zato je napočil čas za ukrepanje. Odločil se je za nemško tehnologijo, ker pa od vozila zahteva tudi zanesljivost, je poiskal avtomobilsko znamko, ki ima vitalne, življenjske dele ruske. Dobro, izbira ni bila težka, takšno vozilo je samo eno – wartsburg (pa da me ne bo kdo za jezik vlekel, ker se mi niti sanja ne, kako se pravilno napiše ime te tovarne!). Seveda ima ogrevano zadnje steklo (da tiste, ki porivajo, ne zebe v roke), pa še kaj podobno zanesljivo ruskega bi se našlo, da niti ne omenjam cene, ki ne presega petmestne številke v tolarjih, spredaj pa ni štirica! Sanjski avto, ni kaj, se strinjate!? Seveda vozilo ni bilo registrirano, potrebno pa je bilo manjših popravil. Kako zadevo spraviti k mehaniku? Pomoč publike? Polovička? Ne, odgovor je enostaven – odvijati registrske tablice z lade in jih privijati na wartsburga, pa policist iz helikopterja ne opazi, da je kaj narobe. OK, registracija je ladi potekla že lanskega decembra, ampak to so malenkosti, s katerimi se naš Karlos ne obremenjuje. Pripeljal se je do mehanika in naštel stvari, ki so po njegovem bile potrebne popravila ali vsaj pregleda in zavore so bile na prvem mestu. Ker je težko zaviral. A je bilo kmalu jasno, da so zavore povsem nove, niso pa hidravlične (da v ruski zimi zavorno olje ne zmrzne), ampak direktne. Kar pomeni, da zaviraš skoraj samo s pomočjo lastnih mišic. Da mora naš Karlos, ko se odpelje od doma, zavirati že deset metrov od hiše, da lahko v centru Novega mesta zaustavi in spiže kavo v Gogi. Recimo. Zakaj v ParkExtremu razpredam o Karlosu? Saj bom prišel do tam!

Idej primanjkuje. Vsaj dobrih. Pa pridem do Branka, ki je za nekakšen katalog ravno fotkal nekakšne skiroje, in se mi utrne: Pojdimos se vozit s skiroji. Branko pove, da jih nekaj lahko dobi. Za testno vožnjo. In ker sem ravno gledal Jackass, se mi utrne še ena dobra ideja – pojdimos s skiroji čez Gorjance. Najlepše pri vsem skupaj je, da ti pri čem takšnem nihče ne meri temperature, konec koncev gre za adrenalinsko rubriko. Dobro, mama se včasih spreneveda pred kakšno prijateljico, da Parkextreme piše en drug Damijan Šinigoj, ne njen sin, ampak to je pa tudi vse. Sodelujočih je vedno dovolj. Vsaj pri načrtovanjih so vsi entuziastično poleg! Zadnjič me je v Patiotu celo gospod Lalič z Kanala A pobaral, ali gre lahko poleg. Kar je v redu. Da je le ekipa. Prijavljenih je bilo toliko, da sem poklical še Mitjo, naj mi posodi nekaj off-road rolke, ker so bili skiroji samo štirje. Ob desetih smo bili zmenjeni v Gogi, ob pol enajstih sem že panično vrtel telefon. Nikjer ni bilo nikogar. Pedžo

iz Kanala A se je prikazal šele ko sem mu zatrdil, da se nisem šalil in da res gremo, na hitrico pa sem dobil še našega Dovčita, ki ga je v kakšno neumnost spravil prav tako težko kakor žabo v vodo, Marta je klonila pri omembi celo dveh fotografov, ki naj bi spremljala dogodek, Joco je pa prišel na kavo in smo ga kar pobasali poleg. V opravičilo Uroša, preljubega našega glavnega urednika, ki si je želel iti poleg, moram zapisati, da ni šel z nami samo zato, ker nekaj njegovih odvečnih kilogramov (100, v glavnem muskulatura, op. ur.) vozilce ne bi preneslo.

Tako. Pripeljali smo se do Badovinca malo pod vrhom Gorjanec (naprej je bila cesta preveč uničena) in iztovorili prevozna sredstva. Nastopajoči so skočili name, naj jim dam kakšna zaščitna sredstva. Poleg sun-mixa in enega starega kondoma (z okusom jagode, če se že ni razdišala) smo bili z zaščitno opremo bolj na švoh. Edina kaj vredna je prišla z rolko in je bila prema za motokrosista, a to si je seveda takoj in brez debate privojil naš Dovči. Saj se ve, kdo je za človeštvo najbolj pomemben! Ostali mu zanalašč nismo povedali, da si jo je oblekel narobe in da zgleda kakor ninja želva. Na cestici nad gostilno smo opravili hiter trening, da smo spoznali vozilca, in vsi, prav vsi, so predlagali, da bi Parkextreme naredili kar tam, na nekakšni stranski potki. Halo!? Kakšen ekstrem bi pa to bil? No, tukaj pride pojasnilo uvodnega dela: kakor se naš Karlos napolni vozi skoraj brez zavor, tako tudi off-road rolke nimajo nič, na kar bi pritisnil, če se želiš zaustaviti. In ker smo že med povsem nedolžnim treningom nekajkrat prav divje zapeljali na glavno cesto, smo se odločili, da bomo rolke testirali na kakšnem ne preveč obljudenem travniku. Brez zavor navzdol namreč ne gre! Backa in Branka sem napodil v moj avto, da bosta slikala, Marta pa v Pedžotovega clia, da nam bo varovala hrbet. Adrenalin je najprej začelo pumpati Pedžotu, jasno, ko ga je Marta povsem mirno vprašala, kako se zadeva da v rikverc. Pedžo ji je nekajkrat povedal (Marta pa je vsakič zapeljala bolj naprej), zato je posumil, da je mlada voznica in ji je hotel dati še nekaj praktičnih uric vožnje, da mu ne bi uničila prevoznega sredstva. A smo ostali tako priganjali, da je na koncu popustil, čeprav je med drvenjem navzdol ves čas škilil nazaj, kaj počne Marta z njegovim bolidom ... Ker sem se na cesto zagnal prvi, sem dolgo časa vodil, pa še poganjaj sem se, da me ne bi kdo prehitel. Branko in Baco sta se spredaj od smeha valjala po prtlačniku, a me to ni motilo. Adrenalin je začel pumpati po sistemu. Skiro ima majhne koleščke, prek katerih čutiš vsako neravnino in moraš biti ves čas zelo zbran in pozoren, čeprav me niti ni bilo strah. Pravzaprav sem kar užival v zaprepadenih pogledih utrujenih zdomcev, ki so se vozili domov proti veliki noči, potici in šunkam, pa verjetno niti dojeli niso, kaj je švignilo mimo njih. Skoraj stavim, da se je velika večina njih na prvem počivališču ustavila, malce nadihala svežega zraka in pretegnila ude in potem podoba idiotov, ki na skirojih drvi po glavni cesti v dolino, odpravila s halucinacijo ali preutrujenostjo. Prav zabavali so me njihovi zabodeni pogledi, dokler nisem zapeljal na malce razpokan asfalt in bi me kmalu zabrisalo po bregu navzdol. Kolena, ki bi morala biti trdna, so postala čisto mehka in niti sam ne vem, kako sem se rešil brez padca. Pogled nazaj je pokazal Pedžota, ki je na istem mestu pri hitrosti kakšnih 30 km/h skočil s skiroja in se peš, z dooolgimi koraki skoraj zaletel v nasproti vozeče vozilo. Čas je bil za prvo pavzo, za ureditev vtisov. Za umiritev tresočih kolen. Šele na

počivališču sem opazil, da mi je počilo zadnje kolesce, ker se je pregrelo. Bilo je mehko kakor maslo. Dovči si je zaščitno opremo oblekel pravilno, Pedžo je na zadnji konec svojega avtomobila obesil še varnostni trikotnik in nadaljevali smo spust. Lahko bi se podal v podroben opis vožnje (in tvegala podobnost z Alešičem), a se ne bom. Poskusite sami, potrebujete samo skiro! Bili so pretresi, stresi, etape, ko ti je hlače vlekle v rit, večinoma pa je bila vožnja mirna in relativno ugodna. Dokler v koloni nasproti vozečih nismo zagledali policijskega vozila. Policistu je čeljust padla v naročje, vam povem brez pretiravanja. Človek je bil tako presenečen, da sploh ni vedel, kaj naj stori. Najprej je zavrl in hotel kar obrniti, a so mu zadaj začeli trobiti pa tudi cesta je ozka. Potem je hotel zaviti vstran in spustiti kolono mimo, pa ni bilo prostora. Pa je pospešil, da bi prehitel pred sabo vozeče in nekje višje obrnil, a se mu spet ni izšlo, nato je verjetno zamahnil z roko,

poslal vse v kurec, zamrmal v brado kaj o svoji majhni plači in odpeljal proti Metliki. Vrnil se ni. Mi pa smo se takrat prvič zavedli, da kljub vsemu samo »serjemo klanfe« in da je bilo morda kljub vsemu dovolj in se spravili na off-road rolke. Vozili smo se po nekem travniku, dokler nas ni začel postrani gledati kmet in šele nato smo ugotovili, da če je zeleno, ni nujno tudi trava in da smo v mlado pšenico (ali kakšno podobno kulturno poljščino) že kar krepko urezali kolesnice. Kaj pa mi mestni škrici vemo, kakšna je pšenica, vas vprašam! OK, dobro, Joco si je zvil gleženj, ampak to je že druga zgodba, ki s Parkextremom nima nobene zveze. Praktično smo takrat z odpravo že končali in sodno za tisto gležnju podobno zadevo, samo da je bila bolj debela in otekla, ne odgovarjam. Res. Da je bilo pa v redu, dokazuje Pedžo, ki je z užitkom dahnil: »Še!« In pritisel tako utrgane zamisli, da smo ga morali polivati s hladno vodo ...

Trikolesni (v glavi, op. ur.) Šini

Off-road rolke nam je posodil Mitja Oštbenk iz športno rekreativnega centra Grič, proizvajalec skirojev je GBB d.o.o., prodaja pa jih prodajalna Status, Metlika.

POTEM KO JE NOVAHEŠKO PLEME UTOPILO SVOJE VSAKODNEVNE FRUSTRACIJE V HEKTOLITRNIH ALKOHOLA, SE JE ZAČELO ODOBJE REKONSTRUKCIJE IN REVITALIZACIJE, ALI KOT SE JE LJUBKOVALHO IZKRAZIL VELIKI MAČ DOH KOVA: ČAS, KO GOSKE NE LETIJO NA JUG.

ENOTA **POTLAČ**

NOVO MESTO; 10.05.2003; 6:37: NEKATERI NE POZNAJO POČITKA...

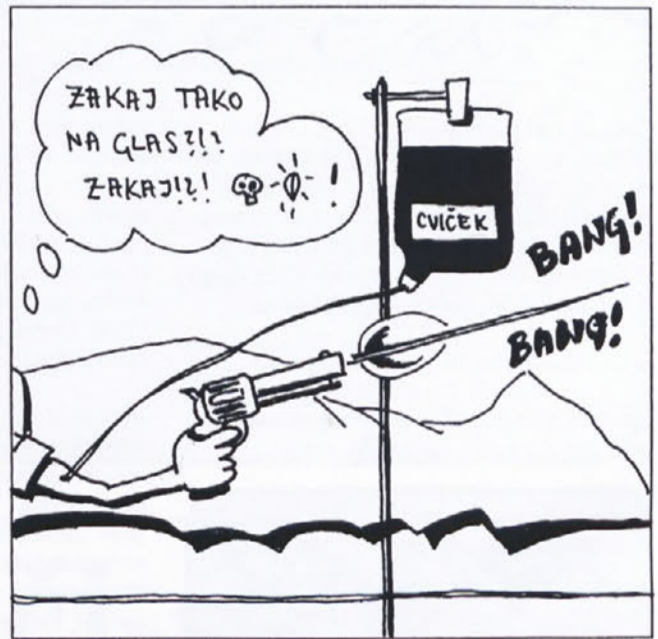
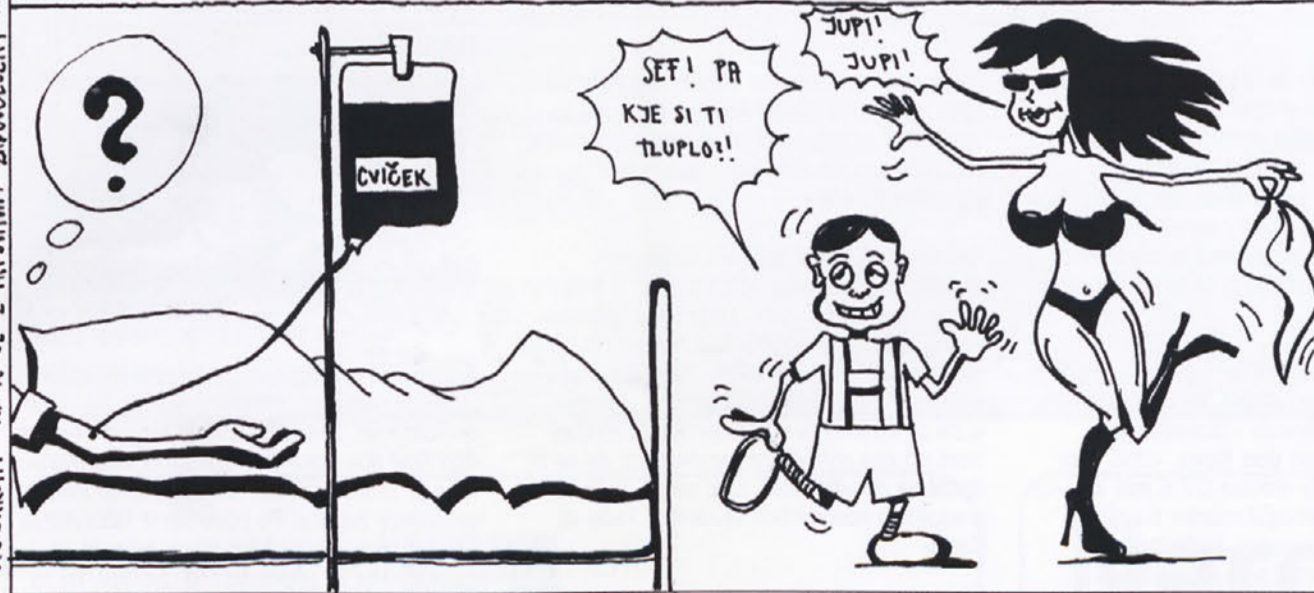
3,6 MINUTE KASNEJE...

17 h KASNEJE: RITOVŽ, ŠTAB ENOTE POTLAČ - REKONSTRUKCIJA...

26 h KASNEJE: ŠTAB OBČINOV - REVITALIZACIJA...

ŠE ENKRAT VEČ SE JE NA MESTO SPUSTILA TEMNO TEMNA NOČ, KI PA MIRU IN SREČE ŽIVLJU VERJETNO NE BO PRINESLA...

ODDELEK ZA IDEOLOŠKO INDIKTRINACIJO IN FIZIČNI RAZVOJ: KOPR JE Z MRAJNIM ZAPOVOLJEN, VELIKEGA ŽOBIL NE BO!

ANEKS 1
USTVARJALCI SE ZAHVALJUJEMO UREDNIKU IN SOUSTVARJALCEM ZA NEIZMERNO LJUBEZEN IN POTRPEŽLJIVOST

ZARADI KRONIČNEGA BRONHITISA JE NADALJEVANJE POD VPRASHEN...

POTLAČ

l o k a l n o t r o b i l o

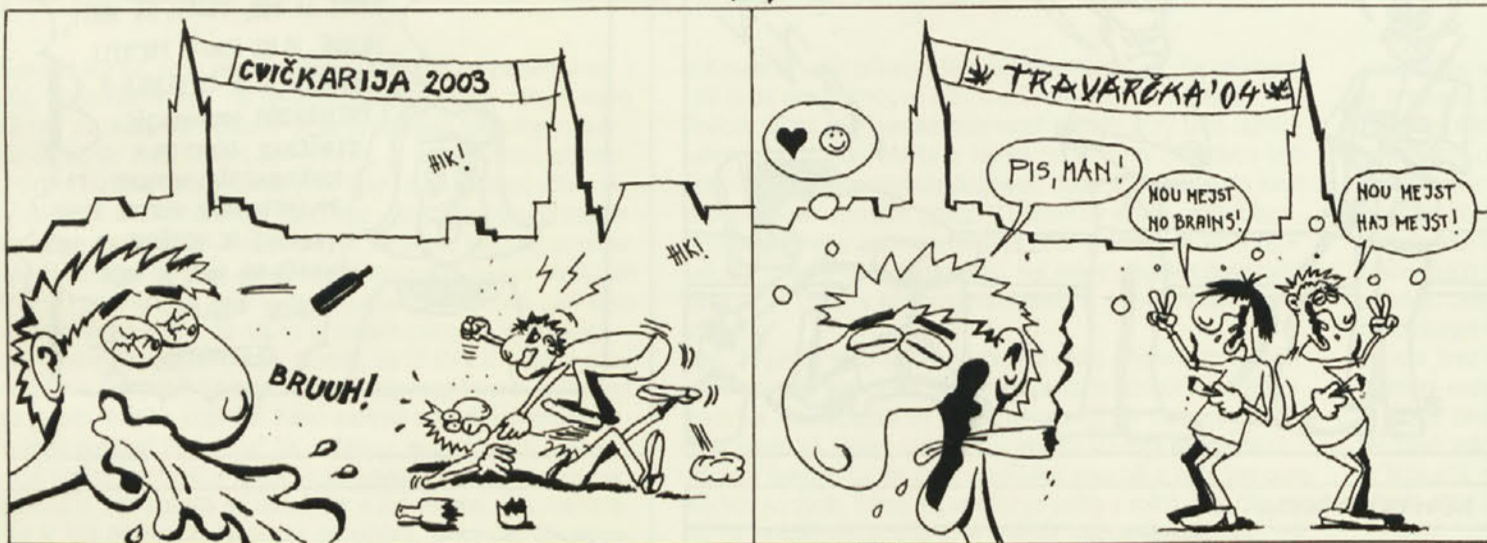

DNS spet preseneča

Namesto Cvičkarije – drugo leto Travarčka

Cvičkarija v Novem mestu ni dosegla zelenega učinka - »Sledimo modernim trendom v Evropi« - Namesto trte naj zapoje travica!

Stanko Medved

Cvičkarija v Novem mestu, ki jo je pripravilo Društvo novomeških študentov, je bila, kot so poročali elektronski mediji, za organizatorje veliko razočaranje. Na prireditvi se je namreč spila le 301 tona cvička in ne 969, kot se je pričakovalo. Dolenjski človek namreč že dolgo ni več tak ljubitelj cvička, kot je bil nekoč.

»V Ljubljani se cviček pije, Novomeščani pa, kot kaže, vendarle bolj sledijo modernim trendom in se bolj kot s pridelavo vina, ukvarjajo z uvozom cenene albanske

marihuane,« nam je dejal lokalni strokovnjak za globalne trende, ki ni želel biti imenovan. »Seveda s tem sledijo politiki župana **don Kove** (v nekaterih mafijskih krogih imenovanega tudi **Veliki Mag**, op. S. M.), ki je iz nekdanj zakotnega mesta naredil svetovno metropolo z vsemi pozitivnimi in negativnimi učinki. Cviček je tradicija in ta umira skupaj z novo politiko.«

»Res je. Z nezaupanjem sem gledal na početje mladeži, ki je naivno mislila, da bo ljubljanske miselne vzorce prenesla v dolenskega človeka, pravi župan **don Kova**. »DNS sem sicer namenil nekaj drobiža (22,6 mio sit), saj sem vedno rad pomagal mladim pri njihovi ustvarjalnosti, še posebej, kadar gre za zabavo, toda opozoril sem jih, naj bodo previdni. Moja politika je sicer znana in zapisana v koalicijski pogodbi: iz dolenskih zidanic je potrebno v sodelovanju z nizozemsko ambasado ustvariti hrame pristne

marihuane, saj Dolenjec danes, namesto da bi travo izvažal, jo uvažal. Absurd, glede na to, da imamo za masovno proizvodnjo marihuane vso potrebno infrastrukturo, kakor tudi ogromno tržišče.«

Tudi pri DNS so že pripravili strategijo nadaljnjega delovanja. »Šli smo pač v tveganje in spušili, toda nič zato, saj je naša blagajna vedno polna. Prihodnje leto v Novem mestu ne mislimo več pripraviti nikakršne Cvičkarije, ampak bomo organizirali podobno prireditev, ki pa se bo imenovala Travarčka. Prepričan sem, da ima prihodnost; ne dvomim, da ne bi dočakala desetletnice!« nam ne pusti dihati predsednik novomeških študentov **Tado di Kapo**.

Primopredaja poslov pri regionalnem mesečniku Park

Kot je znano, so sile kontinuitete znotraj DNS in mestne občine Novo mesto že dolgo iskale zamenjavo za preveč ubogljivega urednika. Preprosto si želimo nekaj kritike, saj verjamemo v to, da morajo mediji izševati svojo nadzorno funkcijo in paziti, da se znotraj oblastnih struktur ne razpase preveč korupcije. Nekaj že, ne pa preveč. Obstoječi urednik gospod **Jebul** pa je vedno iskal načine, kako nam zlesti tja, kamor ne pogleda sonce. Dovolj ga imamo in končno smo v predsedniku države našli primerno rešitev,« so v skupni izjavi zapisali lastniki Parka. **Jebul**, ki ga vidimo na fotografiji ob predaji pisarniških prostorov novemu uredniku **Janezu Drnovšku**, ne daje izjav, (nekdanji) predsednik pa je potrdil, da ga je k novi službi zvalila mamljiva finančna ponudba, s katero se predsedniška mezda ne more meriti.

Tudi župan že dobil naslednika

S pomočjo moderne znanosti nam je uspelo, pravijo v mestnem odboru liberalne demokracije. Uresničiti hočejo slogan »Tudi po don Kovi don Kova«. V razvojnem laboratoriju Krke je znanstvenikom namreč uspelo klonirati sedanjega župana. Po podatkih iz laboratorija se klon ravno dovolj hitro stara, tako da bo čez štiri leta že pripravljen na izvolitev, ko se bo sedanji župan vrnil v diplomatske vode. Na fotografiji vidimo **Boška don Kovo juniorja**, ki so ga ravnokar krstili v novomeški frančiškanski cerkvi.

POTLAČ

Naroči se na Park, da se ne bo Potlač naročil nate!?

njegova zgodba

Revija Park je dostopna gostom v naslednjih lokalih in frizerskih salonih:

Bistro in pizzeria Kaval
Panda d.o.o.
Velike Brusnice 13, 07 30 85 623

Frizerski studio Simona
Marjana Kozine 3, Novo mesto

Pizzeria Novljan
Novi trg, Novo mesto
07 33 22 223

Bar Gloria
Prešernov trg 3, Novo mesto

Frizerstvo in lasuljarstvo KODRČEK
Ljubljanska 80, Novo mesto
Smolenja vas 3, Novo mesto

Pumpa bar
Topliška 9a, Novo mesto

Figura Kr'neki
Ljubljanska cesta 27, Novo mesto

Knjigarna Goga
Glavni trg 6, Novo mesto

Prepih
Gornja Težka voda 19,
Stopiče
07 30 89 404

Frizerski salon Jure
Kandijska 19, Novo mesto

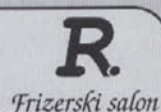
Kult klub
Muzejska 3, Novo mesto

Pri Belokranjcu
Kandijska cesta 63,
Novo mesto
07 30 28 444

Frizerski salon Renata
Bršljin 22, Novo mesto

McDonalds
Ljubljanska 27, Novo mesto

Naročniki revije Park so naslednje ustanove:

CIK Trebnje
Kidričeva 2, Trebnje
www.ciktrebnje.si

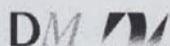
Mestna občina Novo mesto
Seidlova 1, Novo mesto

OŠ Šmarjeta
Šmarjeta 1, Šmarjeta
07 384 41 80

Dolenjski muzej
Muzejska 7, Novo mesto

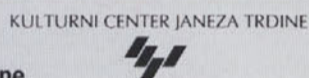
OŠ Brusnice
Velike Brusnice 101, V. Brusnice

RIC Novo mesto
Novi trg 5, Novo mesto

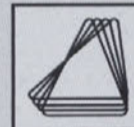
KC Janeza Trdine
Novi trg 5, Novo mesto

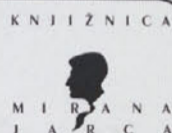
OŠ Bršljin
Kočevarjeva 40, Novo mesto

Šolski center Novo mesto
Šegova 112, Novo mesto

Knjižnica Mirana Jarca
Rozmanova 26, Novo mesto

grafični studio
repro studio
Novo mesto

07 338 0 338

**Naroči se
na park!**

Tel.: 07 393 08 12

Fax: 07 393 08 00

park@park-on.net

TISK NA MAJICE

SITOTISK

tisk na vse materiale
papir, plastika, kovina, les, blago...

ČRKOSLIKARSTVO

računalniško rezanje napisov
table, transparenti, poslikava vozil

ZA PODJETJA IN PRIVAT LASERSKO GRAVIRANJE

- tablice za vrata, poštni nabiralniki in zvonce, rostfrei sode
- tablice za pritržitev na darila
- graviranje direktno na darila kot npr. graviranje na kozarce, steklene majolike in vaze, lesene deske in rostfrei pladnje, tablice za domače živali...

dr. Matej Urh

TURK

RUDIJU ZA 60 LET

MEDVED

KRAŠEVEC MIKLIČ

WC

možne so poljubne oblike
lako tablic kol pisav

GRAVIRANJE
graviranje logotipov na
iz določenih vrst materij

PARK

III 857/2003

sitotisk avbar

Avguštin AVBAR s.p.

Krallova ulica 15 (Šmihel), 8000 Novo mesto

Tel.: 07/33 79 021, Fax: 07/33 79 022, GSM: 041/68 24 68

E-mail: sitotisk.avbar@siol.net

E-mail: avgustin@sitotisk-avbar.com

www.sitotisk-avbar.com

VSAK DELOVNIK OD 7.00 - 15.00 URE

Nova in bogatejša ponudba za študente!

Mc Donalds Novo mesto, Bršljin

Študentski menuji

Big Mac™

McChicken™

Fish Mac™

McCountry™

Dvojni
Cheeseburger

Chicken McNuggets™
(6 kosov)

s p o n z o r m e s e c a

in

Študentski
servis

NAGRAJUJETA!

nagradna igra za mesec **MAY**

Nagrajeni študentje in dijaki bodo prejeli vstopnice za bazen.

V letošnjem letu DNŠ Študentski servis Novo mesto (DNŠ - ŠS) praznuje 10 obletnico obstoja, zato bomo skušali to leto narediti praznično tudi za vas.

Vsak mesec bomo nagrajevali. Med obračunanimi napotnicami v mesecu bomo izžrebali določeno število nagrajencev. Izžrebani bodo nagrajeni z nagrado meseca, ki jo bo določen mesec prispeval DNŠ - ŠS sam, v določenem mesecu pa v navezi s podjetjem - **sponzorjem meseca.**

nagradna igra za mesec **marec**

V ponedeljek, 7. aprila 2003 je komisija DNŠ-Študentskega servisa izvedla 3. nagradno žrebanje. Izžrebanih je bilo 6 novo vpisanih članov in 6 članov, ki so imeli obračunano napotnico v mesecu marcu.

2 IZŽREBANCA STA DOBILA SMUČARSKO VOZOVNICO ZA KRVAVEC.

1. MEDVEŠEK Urška, Hrastje 1, 8310 Šentjernej
2. BELE Simon, Smolenja vas 30a, 8000 Novo mesto

10 IZŽREBANČEV JE BILO NAGRAJENIH Z VSTOPNICAMA ZA BAZEN V ŠMARJEŠKIH TOPLICAH.

1. ZANOŠKI Tatjana, Cvibljje 23, 8350 Dolenjske Toplice,
2. GRANDOVEC Lana, Dol. Medvedje selo 2a, 8210 Trebnje,
3. KOSTREVC Tilen, Osredok pri Krmelju 34, 8297 Šentjanž,
4. ŽAGAR Domen, Hrastje pri Mirni peči 62, 8216 Mirna peč,
5. MARKELJ Jernej, Štranje 6, 8213 Veliki Gaber,
6. KOVALJEV Tadej, Šentrupert 38, 8232 Šentrupert,
7. ŠIMENC Damjan, Dule 23, 8351 Straža,
8. GOLOB Janez, Mala cikava 18, 8000 Novo mesto,
9. NOVINA Tomaž, Gumberk 11, 8222 Otočec ob Krki,
10. GORENC Luka, Petelinjek 20, 8000 Novo mesto.

nagradna igra za mesec **april**

V četrtek, 8. maja 2003, je bilo četrto žrebanje nagradne igre. V žrebanju so bile zajete napotnice, ki so bile izdane v mesecu marcu in aprilu, ter obračunane v mesecu aprilu.

10 NAGRAJENCEV BO PREJELO PO ENO ZGOŠČENKO ZALOŽBE GOGA.

1. GORŠIČ Urban, Gorenje polje 18, 8351 Straža,
2. BEVC Tina, Glavna cesta 52, 8233 Mirna,
3. KOVAČ Marko, Maistrova 18, 8210 Trebnje,
4. JORDAN Mojca, Ostrog 38, 8310 Šentjernej,
5. DRAGAN Kristina, Cankarjeva ulica 35, 8210 Trebnje,
6. RANGUS Tanja, Gorenje vrhpolje 28, 8310 Šentjernej,
7. AVBAR Mateja, Rožna ulica 17, 8216 Mirna Peč,
8. LUZAR Luka, Staro sejmišče 20, 8310 Šentjernej,
9. LOVREKOVIČ Danijel, Ulica Slavka Gruma 48, 8000 NM
10. KOLENC Borut, Ločna 14, 8000 Novo mesto.

Nagrajenci bodo o nagradah obveščeni tudi po pošti.